

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Факультет: будівельний

Кафедра: економіки будівництва

Освітній рівень: бакалавр

Спеціальність: 051 «Економіка»

Спеціалізація: «Економіка підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

д.е.н., проф. Іванченко Г.М.

«___»_____2022 року

**З А В Д А Н Н Я
ДО ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ
БАКАЛАВРА**

Кривенко Марії Михайлівни

(прізвище, ім'я та по батькові студента)

1. Тема роботи «Підвищення ефективності управління структурою капіталу за джерелами його формування» затверджена наказом ректора КНУБА № __ від «27» березня 2022 року

2. Керівник роботи к.е.н., доцент Боліла Н. В.

3. Строк подання студентом роботи до захисту 21.06.2022 року.

4. Зміст пояснювальної записки за розділами:

Р. 1. Теоретичні основи та концептуальні засади капіталу підприємства.

Р. 2. Аналітична оцінка структури капіталу підприємства «ІнтергалБуд»..

Р. 3. Шляхи підвищення ефективності управління структурою капіталу підприємства за джерелами його формування.

5. Графічний матеріал за розділами

Р. 1. Рис. 1-5.

Р. 2. Рис. 6-22, таблиці 1-4.

Р. 3. Рис. 23, таблиця 5, 6.

7. Календарний план виконання роботи: а) наукова частина; б) практична частина.

Види робіт та їх зміст	Дата виконання
Розділ 1. Теоретичні основи та концептуальні засади капіталу підприємства.	11.05.2022
Розділ 2. Аналітична оцінка структури капіталу підприємства «ІнтергалБуд».	26.05.2022
Розділ 3. Шляхи підвищення ефективності управління структурою капіталу підприємства «ІнтергалБуд» за джерелами його формування.	01.06.2022
Остаточне оформлення роботи	06.06.2022
Направлення роботи на рецензування	07.06.2022
Попередній захист роботи на кафедрі	08.06.2022

8. Консультанти розділів атестаційної випускної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Перевірів	
		дата	підпис
Розділ 1.	к.е.н., доцент Боліла Н. В.	11.05.2022	
Розділ 2.	к.е.н., доцент Боліла Н. В.	26.05.2022	
Розділ 3.	к.е.н., доцент Цифра Т. Ю.	01.06.2022	

9. Дата видачі завдання 01.03.2022 року.

Зав. кафедри

_____ (підпис)

С.П. Стеценко

_____ (прізвище та ініціали)

Науковий керівник

_____ (підпис)

Боліла Н. В.

_____ (прізвище та ініціали)

Студент

_____ (підпис)

Кривенко М. М.

_____ (прізвище та ініціали)

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Будівельний факультет

кафедра економіки будівництва

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

д.е.н., доц. С.П. Стеценко

«_____» _____ 2022 року

Пояснювальна записка

до випускної атестаційної роботи
бакалавра

на тему: «Підвищення ефективності управління структурою капіталу за джерелами його формування»

Виконав студент групи _____
051 «Економіка» _____
(спеціальність)

«Економіка підприємства» _____
(спеціалізація)

Кривенко Марія Михайлівна
(прізвище, ім'я та по батькові повністю)

Керівник Боліла Н. В.
(прізвище та ініціали)

к.е.н., доцент _____
(вчене звання, науковий ступінь)

Рецензент
_____

Київ 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

- 1.1. Капітал підприємства як економічна категорія.
- 1.2. Управління структурою капіталу: поняття, елементи, джерела формування, принципи та функції.
- 1.3. Методичні підходи щодо оцінювання ефективності управління капіталом підприємства.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА «ІНТЕРГАЛ БУД»

- 2.1. Загальна характеристика будівельного підприємства «Інтергал Буд».
- 2.2. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства «Інтергал Буд».
- 2.3. Оцінка факторів, що впливають на співвідношення власних та позикових коштів на підприємстві «Інтергал Буд».

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРОЮ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ДЖЕРЕЛАМИ ЙОГО ФОРМУВАННЯ

- 3.1. Джерела формування та оцінка ефективності управління структурою капіталу підприємства.
- 3.2. Стратегічні напрямки зміцнення та покращення управління структурою капіталу підприємства.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність теми. Будь-який господарюючий суб'єкт потребує джерел коштів для того, щоб фінансувати свою діяльність, як у плані поточних операцій, так і з позицій перспективи. Фінансові результати діяльності підприємства безпосередньо залежать від складу джерела фінансування, способів їх мобілізації, структури та ефективності використання. В останні роки проблемам формування та управління фінансовими ресурсами приділяється значно менша увага. Проте пошук джерел діяльності підприємства необхідний для фінансового забезпечення розширеного відтворення, підвищення ефективності функціонування та створення умов безперервності фінансових потоків на макрорівні.

Зазвичай будь-яка компанія фінансується з кількох джерел одночасно. З позиції стратегії оптимізація структури джерел - це прояв розумної та усвідомленої фінансової політики; з позиції поточного фінансування зміна структури поточних пасивів здійснюється не тільки в плановому порядку, а й нерідко спонтанно. Оскільки підприємство може фінансувати свою діяльність з кількох джерел, що принципово різняться, способам і термінам їх мобілізації, завжди актуальна проблема контролю над їх співвідношенням.

Це пов'язано з тим, що структура джерел капіталу визначає багато аспектів діяльності підприємства. Вона впливає на рівень рентабельності активів та власного капіталу, рівень витрат, рівень фінансової стійкості та платоспроможності, рівень господарських ризиків, ступінь стабільності фінансового забезпечення розвитку і в кінцевому рахунку на ефективність всієї діяльності підприємства.

Управління фінансовою структурою капіталу підприємства пов'язані з певними ризиками, тобто з можливим погіршенням фінансових результатів діяльності підприємства та зниженням рентабельності власного капіталу. Тому, наскільки оптимальним є співвідношення власного і позикового капіталу, багато в чому залежить фінансове становище підприємства. Вироблення правильної фінансової стратегії допоможе багатьом підприємствам підвищити ефективність своєї діяльності. Саме раціональна структура джерел фінансування діяльності підприємства забезпечується, фінансова стійкість і надійність. Це в свою чергу є

запорукою виживання комерційної організації у ринкових умовах та основою її стабільного становища. Без політики оптимізації структури джерел формування майна неможливе підвищення ефективності використання активів, покращення фінансових результатів діяльності, забезпечення ліквідності та платоспроможності.

Метою дипломної роботи є пошук та аналіз методів підвищення ефективності управління структурою капіталу за джерелами його формування на прикладі «Інтергал Буд».

Для досягнення поставленої мети в роботі необхідно вирішити наступні **завдання:**

- розкрити зміст капіталу підприємства як економічної категорії;
- дослідити особливості управління структурою капіталу підприємства;
- узагальнити методичні підходи щодо оцінювання ефективності управління структурою капіталу підприємства;
- представити загальну характеристику «Інтергал Буд»;
- проаналізувати рівень ефективності використання джерел капіталу підприємства;
- запропонувати стратегічні напрямки покращення управління структурою капіталу підприємства;
- здійснити економічне обґрунтування запропонованих заходів та їх вплив на ефективність використання джерел капіталу підприємства.

Об'єктом дослідження є підприємство «Інтергал Буд».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних питань щодо підвищення ефективності використання джерел капіталу підприємства на ринку.

Методологічною і теоретичною базою дослідження послужили законодавчі та нормативні документи України, статистичні дані, публікації у спеціалізованих періодичних виданнях, дані офіційних Інтернет - джерел, а також внутрішня управлінська документація підприємства «Інтергал Буд».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Капітал підприємства як економічна категорія

У сучасних економічних реаліях, що характеризуються високим рівнем нестабільності, проблема пошуку джерел фінансування їх статутної діяльності є досить актуальною для більшості вітчизняних суб'єктів господарювання. У зв'язку з тим, що економічна невизначеність економічної кон'юнктури ставить перед суб'єктами господарювання завдання щодо підвищення ефективності діяльності, підвищена відповідальність за результати господарської діяльності підприємств перед керівниками всіх рівнів.

Перш за все, прийняття ефективних управлінських рішень вимагає від керівництва підприємства чіткого уявлення про джерела, за допомогою яких суб'єкт господарювання має намір здійснювати свою статутну діяльність. Тому будь-яка організація, що працює окремо від інших суб'єктів господарювання, що займається промисловою чи іншою комерційною діяльністю, повинна мати певний капітал і чітко усвідомлювати, на які напрями діяльності він має бути спрямований. А керівництву підприємства слід пам'ятати, що фінансовий стан суб'єкта господарювання залежить від переведення капіталу в необоротні та оборотні активи, а також від структури капіталу.

Структура капіталу має важливе значення для успішного функціонування підприємства, оскільки кожна зі складових капіталу виконує певну функцію у здійсненні виробничої діяльності суб'єкта господарювання.

Фундаментальні зміни зовнішнього середовища підприємства, необхідність адаптації до них викликають необхідність вивчення визначення поняття «капітал», яке є одним із ключових, фундаментальних і досить складних економічних понять.

Капітал – одна з ключових економічних категорій, що має багато визначень. Ще в 19 столітті професор Оксфордського університету Нассау Сеніор писав: «Капітал отримав такі різноманітні визначення, що можна запитати себе: чи має це слово значення, яке було б прийнято всіма?». Наведені нижче трактування капіталу

різними школами та напрямками економічного аналізу підтверджують це зауваження.

Меркантилісти аналізували лише сферу обігу, вважаючи, що джерелом багатства нації є лише зовнішня торгівля. Прибуток утворюється через те, що країна більше (або дорожче) продає і менше (або дешевше) купує. Тому поняття капіталу меркантилісти виводили із сфери обігу та ототожнювали його з грошима: капітал – це золото, гроші. Сума яких зростає у сфері обігу.

Фізіократи вважали, що багатство створюється не в сфері обігу, а у сфері виробництва, причому лише сільськогосподарського, землеробського. В їх концепції капітал – це кошти, вкладені в землеробство. Промисловість та торгівля вважалися фізіократами безплідними сферами.

Англійські класики поширювали поняття капіталу і на промисловість. Адам Сміт трактував капітал подвійно: як запаси, призначені для подальшого виробництва (як вічна і природна умова виробництва) і як силу, що командує працею (у такому розумінні, за Смітом, ця категорія не існує у простому товарному виробництві, а з'являється пізніше). Давид Рікардо розділяв трактування капіталу, дану Адамом Смітом, - як засіб виробництва, як вічну природну категорію (навіть палиця в руках первісного мисливця, на думку Рікардо, була капіталом). Він вважав, що капітал – це частина багатства, що вживається у виробництві та складається з їжі, одягу, інструментів, машин тощо, необхідних, щоб привести в рух працю.

У системі категорій К. Маркса капітал посідає центральне місце. К.Маркс розглядав капітал як складне явище. Капітал у широкому сенсі охоплює всю систему виробничих відносин суспільства. Маркс має три визначення капіталу. По-перше, капітал - самозростаюча вартість. Таке визначення впливає із загальної формули капіталу – $G - T - G'$, де G' – це первісний авансований капітал (G) та додаткова вартість. По-друге, капітал - це не річ, а певне суспільно-економічне ставлення, представлене в речах і надає їм специфічно-суспільний характер (машини, будівлі, гроші тощо стають капіталом при їх специфічному використанні, тобто при з'єднанні з найманою робочою силою). По-третє, капітал - це рух, процес кругообігу. Його можна зрозуміти лише як рух, а не як річ, яка перебуває у спокої.

У сучасній західній економічній науці капітал трактується як блага тривалого користування, створені людьми для інших товарів та послуг (лопата Робінзона, касові апарати, навички й уміння людей т.д.). Це визначення капіталу є загальною основою для різних понять капіталу, що використовуються в побуті та в економічній літературі.

Економічна теорія розрізняє фізичний (технічний) капітал, фінансовий (грошовий) капітал, юридичний капітал, людський капітал. Цей невеликий огляд трактувань поняття «капітал» показує, що економісти по-різному розуміли та розуміють цю категорію. Проте, всі світила економіки, мабуть, єдині у тому, що капітал – це, по-перше, ті блага, які створюються працею і застосовуються виробництва товарів та послуг, і, по-друге, що ці блага здатні приносити дохід.

Капітал є рухом. У процесі безперервного руху капітал проходить різні стадії приймаючи три різні форми: грошову, продуктивну, товарну.

Капітал підприємства, в свою чергу - загальна вартість засобів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, які інвестуються у формування його активів.

Перед тим, як розглянути економічну сутність капіталу підприємства, потрібно зауважити його характеристики.

Отже, розберем індивідуальні особливості та їх обґрунтування:

1. Капітал підприємства як основний фактор виробництва.

Економічна теорія виводить три основні фактори виробництва, які здійснюють господарську діяльність підприємств:

- капітал;
- природні ресурси;
- трудові ресурси.

Головна роль відводиться капіталу, тому що він об'єднує всі чинники в єдиний виробничий комплекс.

2. Капітал є фінансовою характеристикою ресурсів підприємства з метою забезпечення доходу.

Дана якість капіталу може бути ізольованою від виробничого фактору – представлена як форма позикового капіталу, забезпечивши утворення доходів підприємства не у виробничій, а у фінансовій діяльності.

3. Капітал як рушійна сила формування добробуту власників.

Капітал забезпечує потрібний рівень добробуту його власників як в теперішньому, так і в майбутніх періодах.

4. Капітал підприємства – головна міра його ринкової вартості.

У даній характеристиці першочерговим є власний капітал підприємства, головною функцією якого є визначення обсягу чистих активів. Разом з тим, його обсяг, який потрібний підприємству для використання, водночас є характеристикою потенціалу залучення ним позикових фінансових засобів з метою забезпечення отримання додаткового прибутку. Разом з менш значними факторами, формується база оцінки ринкової вартості підприємства.

5. Динаміка капіталу як головний вимірник рівня ефективності господарської діяльності підприємства.

Здатність власного капіталу до різкого підйому є показником високого рівня формування і розподілу доходів, також, його здатність піддержувати фінансову рівновагу за рахунок внутрішніх ресурсів. І зворотня ситуація, зниження обсягу – наслідок збиткової діяльності підприємства.

Провідну роль економічного розвитку підприємства виконує капітал і забезпечує інтереси держави, власників, працівників, висуваючи головним об'єктом фінансового управління.

Існують головні форми власного капіталу на активному виробництві (рис. 1).

Рис. 1. Форми функціонування власного капіталу підприємства.

1. Статутний фонд являє собою сукупність вкладів акціонерів при створенні підприємства, розмір якого визначається статутом створеної організації. Мінімальний розмір цього капіталу регулюється законодавством.

2. Резервний фонд (резервний капітал) це частина майна підприємства, складена з нерозподіленого прибутку і виконує страхову роль, що забезпечує безперебійну роботу компанії та виконання зобов'язань перед контрагентами навіть у кризових ситуаціях. Це запасний джерело фінансів, до використання якого організація вдається у тих випадках, коли зазнає збитків або гостро потребує інвестицій. Його розмір встановлюється установчими документами.

3. Спеціальні (цільові) фінансові фонди створюються за рахунок власних коштів вкладників і засновників з метою їх наступних цільових витрат. Зокрема, у їх складі виділяють такі утворення: амортизаційний фонд, ремонтний фонд, фонд охорони праці, фонд спеціальних програм, фонд розвитку виробництва тощо. Порядок створення і використання контролюється установчими та внутрішніми документами підприємства.

4. Нерозподілений прибуток - це частина отриманого в поточному звітному та минулих роках прибутку, не використана власниками (учасниками) товариства. Загалом призначена для реінвестування на розвиток виробництва.

5. Інші форми власного капіталу включаються в себе розрахунки за майно при передачі його в оренду, виплати учасникам дивідендів, прибутку у відсотках тощо.

1.2 Управління структурою капіталу: поняття, елементи, джерела формування, принципи та функції

Фінансову основу підприємства становить сформований ним власний капітал. Під власним капіталом розуміється загальна сума коштів, що належать підприємству на правах власності та використовуваних їм для формування активів.

Формування власного капіталу підприємства підпорядковане двом основним цілям:

1. Формування за рахунок власного капіталу необхідного обсягу необоротних активів.

2. Формування за рахунок власного капіталу певного обсягу оборотних активів.

Управління власним капіталом пов'язано як із забезпеченням ефективного використання вже накопиченої його частини, а й із формуванням власних фінансових ресурсів, які забезпечують подальший розвиток підприємства.

Примноження власного капіталу підприємства пов'язане насамперед із управлінням формуванням його фінансових ресурсів. Основне завдання цього управління забезпечення необхідного рівня самофінансування розвитку господарську діяльність підприємства у майбутньому періоді.

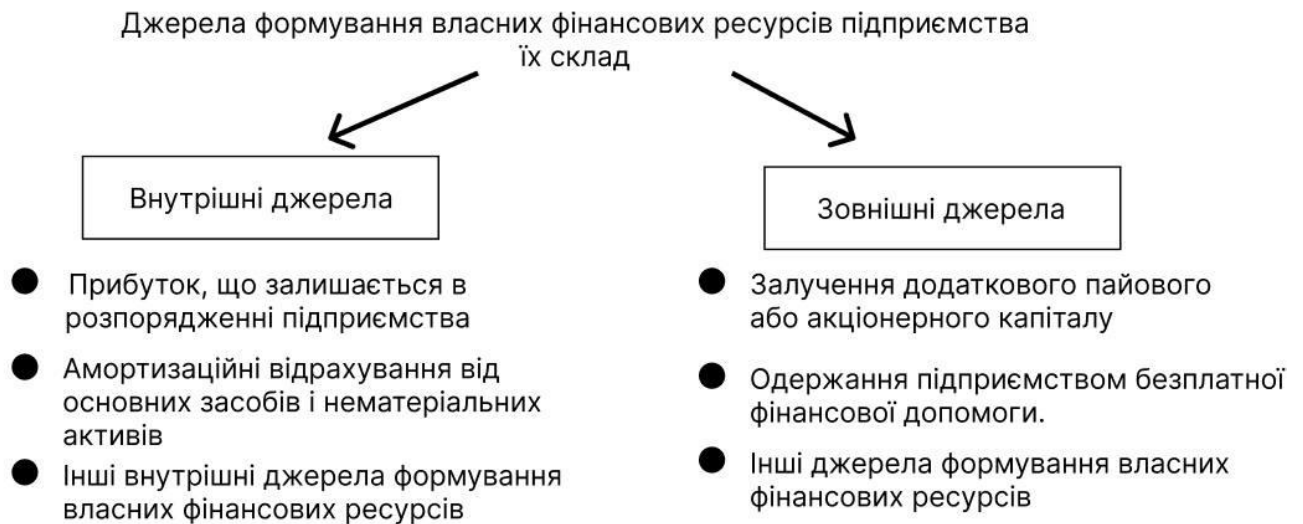
Процес управління власним капіталом підприємства проходить такі етапи:

1. Аналіз формування власних фінансових ресурсів підприємства у попередньому періоді. Метою такого аналізу є виявлення потенціалу формування власних фінансових ресурсів та його відповідності темпам розвитку підприємства.

На першій стадії аналізу вивчаються загальний обсяг формування власних фінансових ресурсів, відповідність темпів приросту власного капіталу темпам приросту активів та обсягу продукції підприємства, динаміка питомої ваги власних ресурсів у загальному обсязі формування фінансових ресурсів у передплановому періоді.

На другій стадії аналізу розглядаються внутрішні та зовнішні джерела формування власних фінансових ресурсів. У першу чергу вивчається співвідношення зовнішніх та внутрішніх джерел формування власних фінансових ресурсів, а також вартість залучення власного капіталу із різних джерел.

Власні фінансові ресурси класифікуються за певними джерелами (рис. 2).

Рис. 2. Джерела формування власних фінансових ресурсів підприємства.

У складі внутрішніх джерел формування власних фінансових ресурсів основне місце належить прибутку, що залишається у розпорядженні підприємства, - він формує переважну частину його власних фінансових ресурсів, забезпечує приріст власного капіталу, а відповідно, і зростання ринкової вартості підприємства.

Певну роль у складі внутрішніх джерел грають також амортизаційні відрахування, особливо на підприємствах з високою вартістю власних основних засобів і нематеріальних активів; проте суму власного капіталу підприємства де вони збільшують, лише є засобом його реінвестування. Інші внутрішні джерела не відіграють помітну роль формуванні власних фінансових ресурсів підприємства.

У складі зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів основне місце належить залученню підприємством додаткового пайового (шляхом додаткових внесків коштів у статутний фонд або шляхом додаткової емісії та реалізації акцій).

Для окремих підприємств одним із зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів може бути безоплатна фінансова допомога, що надається їм (як правило, така допомога надається лише окремим державним підприємствам різного рівня).

До інших зовнішніх джерел відносяться матеріальні та нематеріальні активи, що передаються підприємству безкоштовно фізичними та юридичними особами в порядку благодійності.

На третій стадії аналізу оцінюється достатність власних фінансових ресурсів, сформованих для підприємства у перед плановому періоді. Критерієм такої оцінки є показник «суми приросту чистих активів підприємства». Його динаміка відбиває тенденцію рівня забезпеченості розвитку підприємства власними фінансовими ресурсами.

2. Визначення загальної потреби у фінансових ресурсах.

Для розрахунку використовують формулу (рис. 3).

$$P_{вфр} = \frac{P_{хк} P_{вк}}{100} - ВКп + П$$

$P_{вфр}$ – загальна потреба у власних фінансових ресурсах підприємства у планованому періоді;

$P_{к}$ – загальна потреба в капіталі на кінець планового періоду;

$P_{вк}$ – питома вага власного капіталу в загальній його сумі;

$ВКп$ – сума власного капіталу на початок періоду, що планується;

$П$ – сума прибутку, що спрямовується на споживання в плановому періоді. Розрахована загальна потреба охоплює необхідну суму власних фінансових ресурсів, формованих як за рахунок внутрішніх, так і за рахунок зовнішніх джерел.

Рис. 3. Формула визначення загальної потреби у фінансових ресурсах.

3. Оцінка вартості залучення власного капіталу із різних джерел. Така оцінка проводиться у розрізі основних елементів власного капіталу, що формується за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел.

4. Забезпечення максимального обсягу залучення власних фінансових ресурсів з допомогою внутрішніх джерел. При пошуку резервів зростання власних

фінансових ресурсів за рахунок внутрішніх джерел слід виходити з необхідності максимізації сукупної їх суми.

5. Забезпечення необхідного обсягу залучення власних фінансових ресурсів із зовнішніх джерел.

Потреба в залученні власних фінансових ресурсів за рахунок зовнішніх джерел розраховується за такою формулою (рис. 4):

$$\text{ВФР зовн.} = \text{Пвфр} - \text{ВФР внут.}$$

ВФРзовн. – потреба в залученні власних фінансових ресурсів за рахунок зовнішніх джерел;

Пвфр – загальна потреба у власних фінансових ресурсах підприємства в планованому періоді;

ВФР внут. – сума власних фінансових ресурсів, планованих до залучення за рахунок внутрішніх джерел.

Рис. 4. Формула визначення потреби в залученні власних фінансових ресурсів за рахунок зовнішніх джерел.

6. Оптимізація співвідношення внутрішніх та зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів. Процес цієї оптимізації ґрунтується на наступних критеріях:

- забезпечення мінімальної сукупної вартості залучення власних фінансових ресурсів;
- забезпечення збереження управління підприємством початковими засновниками.

Ефективна фінансова діяльність підприємства неможлива без постійного залучення позикових коштів. Використання позикового капіталу дозволяє суттєво розширити обсяг господарської діяльності підприємства, забезпечити більш ефективне використання власного капіталу, прискорити формування різних

цільових фінансових фондів, а зрештою – підвищити ринкову вартість підприємства.

Коефіцієнт самофінансування розвитку підприємства розраховується за такою формулою (рис. 5):

$$K_{сф} = \frac{ВФР}{\Delta A}$$

$K_{сф}$ – коефіцієнт самофінансування розвитку підприємства в майбутньому;

$ВФР$ – планований обсяг формування власних фінансових ресурсів;

ΔA – планований приріст активів підприємства.

Рис. 5. Формула розрахунку коефіцієнту самофінансування розвитку підприємства.

У процесі розвитку підприємства з погашення його фінансових зобов'язань виникає потреба у залученні нових позикових коштів. Джерела та форми залучення позикових коштів підприємством дуже різноманітні.

Управління залученням позикових коштів є цілеспрямований процес їх формування з різних джерел та у різних формах відповідно до потреб підприємства у позиковому капіталі на різних етапах його розвитку.

Процес управління залученням позикових коштів підприємством будується за такими основними етапами.

1. Аналіз залучення та використання позикових коштів у попередньому періоді. Метою такого аналізу є виявлення обсягу, складу та форм залучення позикових коштів підприємством, а також оцінка ефективності їх використання.

На першій стадії аналізу вивчається динаміка загального обсягу залучення позикових коштів у аналізованому періоді; темпи цієї динаміки порівнюються з темпами приросту суми власних фінансових ресурсів, обсягів операційної та інвестиційної діяльності, загальної суми активів підприємства.

На другій стадії аналізу визначаються основні форми залучення позикових коштів, аналізуються в динаміці питома вага сформованих фінансового кредиту, товарного кредиту та поточних зобов'язань за розрахунками у загальній сумі позикових коштів, що використовуються підприємством.

На третій стадії аналізу визначається співвідношення обсягів позикових коштів, що використовуються підприємством, за періодом їх залучення. З цією метою проводиться відповідне угруповання використовуваного позикового капіталу за цією ознакою, вивчається динаміка співвідношення коротко- та довгострокових позикових коштів підприємства та їх відповідність обсягу використовуваних оборотних та необоротних активів.

На четвертій стадії аналізу вивчається склад конкретних кредиторів підприємства та умови надання ними різних форм фінансового та товарного (комерційного) кредитів. Ці умови аналізуються з позицій їх відповідності кон'юктурі фінансового та товарного ринків.

На п'ятій стадії аналізу вивчається ефективність використання позикових коштів у цілому та окремих їх форм для підприємства.

Результати проведеного аналізу є основою оцінки доцільності використання позикових коштів для підприємства у сформованих обсягах і формах.

2. Визначення цілей залучення позикових коштів у майбутньому періоді. Ці кошти залучаються підприємством на строго цільовій основі, що одна із умов подальшого ефективного їх використання. Основними цілями залучення позикових коштів підприємствами є:

- поповнення обсягу постійної частини оборотних активів;
- забезпечення формування змінної частини оборотних активів;
- формування недостатнього обсягу інвестиційних ресурсів;
- забезпечення соціально-побутових потреб своїх працівників.

3. Визначення граничного обсягу залучення позикових коштів.

4. Оцінка вартості залучення позикового капіталу із різних джерел. Така оцінка проводиться в розрізі різних форм позикового капіталу, що залучається підприємством із зовнішніх та внутрішніх джерел.

5. Визначення співвідношення обсягу позикових коштів, що залучаються на коротко- та довгостроковій основі. Розрахунок потреби в обсягах коротко- і довгострокових позикових коштів ґрунтується на цілях їх використання у майбутньому періоді.

Розрахунок необхідного розміру позикових коштів у межах кожного періоду здійснюється у розрізі окремих цільових напрямів їх подальшого використання. Метою цих розрахунків є встановлення термінів використання позикових коштів, що залучаються, для оптимізації співвідношення довго- і короткострокових їх видів. У цих розрахунках визначаються повний і середній термін використання позикових коштів.

Повний термін використання позикових коштів є період часу від початку надходження до остаточного погашення всієї суми боргу. Він включає три тимчасові періоди:

- а) термін корисного використання;
- б) пільговий (граційний) період;
- в) термін погашення.

Термін корисного використання - це період часу, протягом якого підприємство безпосередньо використовує надані позикові кошти у своїй господарській діяльності.

Пільговий (граційний) період - це період часу з закінчення корисного використання позикових коштів на початок погашення боргу. Він є резервом часу для акумуляції необхідних коштів.

Термін погашення - це період часу, протягом якого відбувається повна виплата основного боргу і відсотків за позиковими коштами, що використовуються.

Розрахунок повного терміну використання позикових коштів здійснюється в розрізі перелічених елементів виходячи з цілей їх використання та практики, що склалася на фінансовому ринку, встановлення пільгового періоду і терміну погашення.

Визначення форм залучення позикових коштів. Ці форми диференціюються у межах фінансового кредиту; товарного (комерційного) кредиту; інших форм. Вибір

форм залучення позикових коштів підприємство здійснює виходячи з цілей та специфіки своєї господарської діяльності.

Визначення складу основних кредиторів. Цей склад визначається формами залучення позикових коштів. Основними кредиторами підприємства є його постійні постачальники, із якими встановлені тривалі комерційні зв'язки, і навіть комерційний банк, здійснює його розрахунково-касове обслуговування.

Формування ефективних умов залучення кредитів.

Забезпечення ефективного використання кредитів. Критерієм такої ефективності виступають показники оборотності та рентабельності позикового капіталу.

Забезпечення своєчасних розрахунків за отриманими кредитами. З метою забезпечення за найбільшими кредитами може заздалегідь резервуватися спеціальний зворотний фонд. Платежі з обслуговування кредитів включаються до платіжного календаря та контролюються в процесі моніторингу поточної фінансової діяльності.

Отже, структура капіталу є співвідношенням власних та позикових фінансових засобів, що використовуються підприємством у процесі своєї господарської діяльності. У складі власного капіталу виділяють дві складові: інвестований капітал та накопичений капітал. У бухгалтерському балансі власний капітал складається із статутного капіталу, додаткового, резервного капіталу, резервних фондів та нерозподіленого прибутку.

Залучення позикових коштів складає зворотній і платній основі і створює платіжні зобов'язання для господарюючого суб'єкта. Використання позикового капіталу дозволяє суттєво розширити обсяг господарської діяльності підприємства, забезпечити більш ефективне використання власного капіталу, прискорити формування різних цільових фінансових фондів, а зрештою – підвищити ринкову вартість організації. Підприємство, що використовує позиковий капітал, має більш високий фінансовий потенціал свого розвитку та можливості приросту фінансової рентабельності діяльності, проте більшою мірою генерує фінансовий ризик та загрозу банкрутства.

Управління власним капіталом забезпечує ефективне використання вже накопиченої його частини, формує власні фінансові ресурси, що забезпечують розвиток підприємства.

Управління залученням позикових коштів є цілеспрямований процес їх формування з різних джерел та у різних формах відповідно до потреб підприємства у позиковому капіталі на різних етапах його розвитку.

Також варто звернути увагу на сучасні теорії формування структури капіталу.

Коли компанії ростуть і продовжують свою діяльність, вони повинні вирішити, як фінансувати різні проекти та операції, а також як платити працівникам і тримати світло. Хоча доходи від продажу є ключовим джерелом доходу, більшість компаній також шукають капіталу у інвесторів чи кредиторів.

Але який правильний поєднання акцій, що продаються інвесторам, та облігацій, що продаються кредиторам?

Теорія структури капіталу - це аналіз цього ключового питання бізнесу. Статична теорія компромісу - це фінансова теорія, заснована на роботах економістів Модільяні та Міллера в 1950-х роках, двох професорів, які вивчали теорію структури капіталу та співпрацювали з метою розробки пропозиції щодо нерелевантності структури капіталу.

Ця пропозиція зазначає, що на ідеальних ринках структура капіталу, яку використовує компанія, не має значення, оскільки ринкова вартість фірми визначається її прибутковою силою та ризиком її основних активів.

На думку Модільяні та Міллера, цінність не залежить від використовуваного методу фінансування та інвестицій компанії. Теорема М&М висловила дві пропозиції:

Передумова I: Ця пропозиція говорить про те, що структура капіталу не має значення для вартості фірми. Значення двох однакових фірм залишатиметься однаковим, а на вартість не впливатиме вибір фінансів, прийнятих для фінансування активів. Вартість фірми залежить від очікуваного майбутнього прибутку. Це коли податків немає.

Передумова II: Ця пропозиція говорить про те, що фінансовий важіль збільшує вартість фірми і зменшує WACC. Це коли доступна податкова інформація. Зі

статичною теорією компромісу (trade-off theory), оскільки виплати заборгованості компанії не підлягають оподаткуванню і існує менший ризик залучення боргу за власний капітал, спочатку боргове фінансування дешевше, ніж власне фінансування.

Це означає, що компанія може знизити середньозважену вартість капіталу через структуру капіталу з боргом над власним капіталом. Однак збільшення суми боргу також збільшує ризик для компанії, дещо компенсуючи зниження WACC.

Отже, статична теорія компромісу визначає поєднання боргу та власного капіталу, коли зменшення WACC компенсує зростаючий фінансовий ризик для компанії. Теорія Pecking order, також відома як модель Pecking order, стосується структури капіталу компанії.

Популярна Стюартом Майерсом та Ніколясом Майлуфом у 1984 році, теорія стверджує, що менеджери дотримуються ієрархії при розгляді джерел фінансування.

Теорія дефіцитних наказів говорить, що менеджери демонструють такі переваги джерел для фінансування інвестиційних можливостей: спочатку через нерозподілений прибуток компанії, а потім заборгованість та вибір останнього засобу фінансування.

Теорія чергових порядків виникає з концепції асиметричної інформації. Асиметрична інформація, також відома як збій інформації, виникає, коли одна сторона володіє більшою (кращою) інформацією, ніж інша сторона, що спричиняє дисбаланс у силі транзакцій.

Керівники компаній, як правило, володіють більшою інформацією про результати діяльності, перспективи, ризики та перспективи майбутнього, ніж зовнішні користувачі, такі як кредитори (власники боргу) та інвестори (акціонери).

Тому, щоб компенсувати інформаційну асиметрію, зовнішні користувачі вимагають більш високої віддачі, щоб протистояти ризику, який вони беруть на себе.

По суті, через інформаційну асиметрію зовнішні джерела фінансів вимагають більш високої норми прибутку для компенсації більш високого ризику. У контексті теорії Pecking order фінансування нерозподіленого прибутку (внутрішнього

фінансування) надходить безпосередньо від компанії та мінімізує інформаційну асиметрію.

На відміну від зовнішнього фінансування, такого як боргове або власне фінансування, коли компанія повинна брати плату за отримання зовнішнього фінансування, внутрішнє фінансування є найдешевшим і зручним джерелом фінансування.

Коли компанія фінансує інвестиційну діяльність за рахунок зовнішнього фінансування (борг або власний капітал), вимагається більш висока віддача, оскільки кредитори та інвестори володіють меншою кількістю інформації щодо компанії, на відміну від менеджерів.

Що стосується зовнішнього фінансування, менеджери вважають за краще використовувати борг над власним капіталом - вартість боргу нижча порівняно з вартістю власного капіталу.

Емісія боргу часто сигналізує про недооцінку акцій та впевненість у тому, що правління вважає, що інвестиція вигідна.

З іншого боку, емісія акціонерного капіталу надсилає негативний сигнал про те, що ціна акцій завищена та що керівництво прагне отримати фінансування шляхом розведення акцій компанії.

Розмірковуючи теорію Pecking order, корисно врахувати старшинство вимог до активів. Власники боргів вимагають меншої віддачі на відміну від акціонерів, оскільки вони мають право на більш високу за рангом вимогу до активів (у разі банкрутства).

Тому, розглядаючи джерела фінансування, найдешевший - це нерозподілений прибуток, другий - заборгованість, третій - власний капітал.

1.3 Методичні підходи щодо оцінювання ефективності управління капіталом підприємства

Аналіз ефективності та інтенсивності використання капіталу організації повинен відображати інформацію про рух, структуру, динаміку та інші фактори, що впливають на його формування та використання, а також визначення впливу вищевказаних елементів на результати функціонування організації. Між показниками ефективності та інтенсивності використання капіталу існує

взаємозв'язок. Виходячи з того, з якого боку аналізується господарську діяльність підприємства, застосовують різні методики аналізу.

Аналіз ефективності використання власного та позикового капіталу організацій являє собою спосіб накопичення, трансформації та використання інформації бухгалтерського обліку та звітності, що має на меті:

- оцінити поточний та перспективний фінансове становище організації, тобто. використання власного та позикового капіталу;
- обґрунтувати можливі та прийнятні темпи розвитку організації з позиції забезпечення їх джерелами фінансування;
- виявити доступні джерела коштів, оцінити оптимальні методи їх мобілізації;
- спрогнозувати становище підприємства над ринком капіталів.

Аналіз ефективності використання капіталу організацій проводиться за допомогою різного типу моделей, що дозволяють структурувати та ідентифікувати взаємозв'язки між основними показниками. При існуючому положенні найприйнятнішими для аналізу є дескриптивні моделі. При цьому не знімаються проблеми застосування для аналізу ефективності використання власного та позикового капіталу предикативних та нормативних моделей.

Дескриптивні моделі, чи моделі описового характеру, є основними як щодо аналізу капіталу, так оцінки фінансового становища організації. До них відносяться: - побудова системи звітних балансів; подання бухгалтерської звітності у різних аналітичних розрізах; структурний та динамічний аналіз звітності; коефіцієнтний та факторний аналіз; аналітичні записки до звітності

Всі ці моделі ґрунтуються на використанні інформації бухгалтерської звітності.

Структурний аналіз представляє сукупність методів дослідження структури. Він заснований на представленні бухгалтерської звітності як відносних величин, характеризуючих структуру, тобто. розраховується частка (питома вага) приватних показників у узагальнюючих підсумкових даних про власний та позиковий капітал.

Динамічний аналіз дозволяє виявити тенденції зміни окремих статей власного та позикового капіталу або їх груп, що входять до складу бухгалтерської звітності.

Коефіцієнтний аналіз - провідний метод аналізу ефективності використання капіталу організації, що застосовується різними групами користувачів: менеджерами, аналітиками, акціонерами, інвесторами, кредитором та ін. Відомо безліч таких коефіцієнтів, тому для зручності розділимо їх на кілька груп:

- коефіцієнти оцінки руху капіталу підприємства;
- коефіцієнти ділової активності;
- коефіцієнти структури капіталу;
- коефіцієнти рентабельності та ін.

До коефіцієнтів оцінки руху капіталу (активів) підприємства відносять коефіцієнти надходження, вибуття та використання, що розраховуються по всьому сукупному капіталу та за його складовими.

Висновок до розділу 1

Капітал являє собою накопичений шляхом заощаджень запас економічних благ у формі грошових коштів та реальних капітальних товарів, що залучаються його власниками в економічний процес як інвестиційний ресурс та фактор виробництва з метою отримання доходу, функціонування яких в економічній системі базується на ринкових засадах та пов'язане з факторами часу, ризику та ліквідності.

Управління капіталом є системою принципів та методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з оптимальним його формуванням із різних джерел, а також забезпеченням ефективного його використання в різних видах господарської діяльності підприємства. Він спрямований як формування ефективного використання вже накопиченої частини, а й у подальші розвиток підприємства.

Примноження власного капіталу підприємства пов'язане насамперед із управлінням формування його фінансових ресурсів. Для ефективного управління, на підприємстві розробляється спеціальна фінансова політика, яка залучає власні

фінансові ресурси з різних джерел відповідно до потреб його розвитку в майбутньому періоді.

Основне завдання цього управління забезпечення необхідного рівня самофінансування виробничого розвитку підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ

ПІДПРИЄМСТВА «ІНТЕРГАЛ БУД»

2.1. Загальна характеристика будівельного підприємства «Інтергал Буд»

Дочірнє підприємство «Інтергал Буд» товариство з обмеженою відповідальністю «Фірма «Інтергал» (далі - Підприємство), зареєстроване відповідно до Законів України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 року № 2275 VIII, з наступними змінами та доповненнями, «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 року № 959-XII з наступними змінами та доповненнями, та інших законодавчих актів.

Інтергал-Буд — українська девелоперська компанія. Входить в десятку найбільших інвестиційно-будівельних компаній країни. Найбільший девелопер Києва, за підсумками 2020 року. (вікі)

Історія створення компанії.

Компанія Інтергал-Буд заснована у 2003 році у Львові.

У 2009 році компанія почала будувати об'єкти у Києві. Першими житловими комплексами були проекти «Паркові озера» та «Яскравий».

З 2012 року Інтергал-Буд є дійсним членом Конфедерації Будівельників України. З 2014 року компанія входить до Ради Директорів Конфедерації.

Влітку 2014 року компанія закупила засоби захисту для військових АТО на 2,5 мільйона гривень.

У 2018 році спільно з Національним комплексом Експоцентр України, Інтергал-Буд розпочала реалізацію проекту благоустрою зони відпочинку на території ВДНГ.

У 2019 році Інтергал-Буд почала будівництво в Одесі.

У 2020 році компанія розпочала співпрацю з компанією Zero Waste. Інтергал-Буд підтримала ініціативу сортування сміття, реновації зелених просторів Києва, популяризацію філософії відповідального безвідходного споживання.

У 2019—2021 роках компанія реставрувала історичну будівлю готелю «Санкт-Петербург» на бульварі Тараса Шевченка.

У 2021 році Інтергал-Буд ініціював проведення футбольного турніру ІНТЕРГАЛ-БУД CUP серед команд мешканців житлових комплексів задля підтримки добросусідських відносин та активного способу життя.

У 2021 у співпраці з Укргазбанком, банком Глобус та Кредобанком, Інтергал-Буд запровадив проєкт кредитування за держпрограмою «Доступна іпотека 7 %» на первинному ринку. Проєкт діє для декількох житлових комплексів компанії у Києві, Львові, Житомирі та Чернівцях.

Інтергал-Буд будує житлові комплекси, бізнес-центри та торговельні об'єкти в Києві, Львові, Чернівцях, Житомирі, Ужгороді, Рівному, Одесі.

За роки своєї роботи компанія Інтергал-Буд побудувала 3 дитячих садочки, дві школи, взяла участь у благоустрої парку «Перемога» (Київ) та оновила сквер по вул. Наливайка (Львів).

Станом на 2021 рік було реалізовано 74 будівельних проєкти. Компанія збудувала понад 3,9 мільйона квадратних метрів нерухомості. За даними компанії сума інвестицій у розвиток інженерної інфраструктури Києва за 5 років склала 363 207 610 грн.

У 2021 Дмитро Спітковський, генеральний директор групи компаній «Інтергал-Буд», визнаний одним із трьох кращих топ-менеджерів України в рейтингу журналу «Фокус» у номінації «Нерухомість».

Місія підприємства: формування середовища, де комфортно, затишно та безпечно. Це середовище виходить за межі житлових комплексів, що зводяться компанією. Вона дбає про те, щоб міста України стали сучасними та затишними.

Стратегічні принципи Підприємства:

- високі темпи будівництва об'єктів;
- своєчасне (планове) здавання об'єктів та введення їх в експлуатацію;
- ведення будівництва без додаткового фінансування від інвесторів (за рахунок власних коштів);
- відсутність проблемних забудов та довгобудів;
- широке регіональне покриття присутності компанії на будівельному ринку.

Діяльність.

Найвідомішими проектами, реалізованими компанією, є: ЖК «Яскравий», ЖК «Володимирський», ЖК «Нивки-Парк», ЖК «Деміївка», ЖК «Сирецькі сади», ЖК «Малахіт», ЖК «Паркові озера», ЖК « Озерний гай Гатне» та інші. Кожен із об'єктів компанії розміщений за принципом «зручність для проживання» - наявність у безпосередній близькості зручних транспортних розв'язок, зон відпочинку, зелених зон, актуальна соціальна інфраструктура та сфера послуг (дитячі сади, магазини, кафе, спортивні майданчики, поліклініки та паркінги).

Соціальна підтримка.

Компанія «Інтергал-Буд» успішно реалізує програму TRADE-IN, в рамках якої клієнту надається можливість продажу старої квартири за рахунок придбання нової в готових об'єктах компанії. Ця послуга дозволила величезній кількості покупців здійснити заповітну мрію придбання нової квартири.

Також компанія успішно реалізує послугу «Ремонт під ключ», що дозволяє покупцям уникнути додаткових складнощів при благоустрої нової квартири, заощадити час та гроші. Покупець отримує квартиру, готову для безтурботного та щасливого життя, а також гарантії якості на проведені ремонтні роботи та матеріали, що використовуються під час ремонту.

Клієнти компанії високо цінують рівень комфорту, стабільність і якість сучасного житла високого європейського рівня.

Нагороди та визнання.

- 2008 — Секретаріат Національної Програми «Український Будівельний Олімп» надав компанії звання Лауреата Премії в номінації «Масштабні інвестиційно-будівельні проекти»;
- 2010 — компанія увійшла у першу трійку найбільш стійких будівельних компаній України за рейтингом РА «Експерт-Рейтинг»;
- 2013 — краща регіональна компанія в рамках премії IBUILD Ukraine;
- 2014 — нагорода від IBUILD Ukraine-2014 в номінації «Надійний забудовник і девелопер року»;
- 2014 — ЖК «Паркові озера» стали лауреатом премії в номінації «Кращий житловий комплекс року»;
- 2016 — звання «Лідер галузі»;

- 2016 — звання «Бренд року 2016» в номінації «Бездоганна якість»;
- 2018 — премія «Девелопер року 2018» від IBUILD;
- 2018 — премія «Забудовник, гідний народної довіри» від REALT GOLDEN KEY 2018;
- 2018 — звання «Бренд року 2018»;
- 2018 — звання «Лідер будівельної галузі 2018»;
- 2018 — European Property Awards 2018 — ЖК «Малахіт» і «Озерний гай Гатне»;
- 2018 — міжнародна європейська премія Real Estate Project Awards для БФК INTERGAL CITY в категорії Mixed-Use project of the year 2018 та European Property Awards 2018 як «Багатофункціональний проєкт року»;
- 2019 — «Забудовник року» за версією IBUILD;
- 2019 — переможець головної номінації «Девелопер року» премії European Property Awards;
- Лауреат загальнонаціональної програми «Людина року-2019» в номінації «житловий комплекс року»;
- 2020 — премія IBUILD «Девелопер року»;
- 2021 — премія «Забудовник — 2021» «Український будівельний Олімп».

Підприємство є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунки в банках, печатки та штампи зі зображенням найменуванням.

У своїй діяльності Підприємство керується чинним законодавством, іншими внутрішніми нормативними документами, рішеннями.

Основні відомості про підприємство «Інтергал Буд» (табл. 1).

Основні відомості про підприємство «Інтергал Буд»

Таблиця 1.

Повна назва Підприємства	Дочірнє підприємство «Інтергал-буд» товариство з обмеженою відповідальністю «Фірма «Інтергал»
Скорочена назва Підприємства	ДП «Інтергал-буд» ТОВ «Фірма «Інтергал»
Організаційно-правова форма Підприємства	Дочірнє підприємство

Ознака особи	Юридична
Форма власності	Приватна
Код за ЄДРПОУ	32568603
Місцезнаходження	Україна, 03150, місто Київ, вул. Анрі Барбюса, будинок 28 Б.
Дата державної реєстрації	16.07.2003 року
Номер запису в ЄДР	1 415 120 0000 000210
Основні види діяльності КВЕД:	Код КВЕД 41.10 Організація будівництва будівель (основний); Код КВЕД 46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин; Код КВЕД 46.31 Оптова торгівля фруктами й овочами; Код КВЕД 93.29 Організування інших видів відпочинку та розваг; Код КВЕД 46.71 Оптова торгівля твердим, рідким, газоподібним паливом і подібними продуктами; Код КВЕД 68.10 Купівля та продаж власного нерухомого майна; Код КВЕД 68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи 5 орендованого нерухомого майна.
Ліцензії/ Дозволи	Дозвіл на виконання будівельних робіт від 07 червня 2019 року № IV 113191580912 виданий Державною архітектурно-будівельною інспекцією України; Дозвіл на виконання будівельних робіт від 26 грудня 2019 року № IV її 113193602803 виданий Державною архітектурно-будівельною інспекцією України.
Учасники/Замовники Підприємства	Кінцевий бенефіціарний власник (контролер) - у юридичної особи відсутній пайовий венчурний

	інвестиційний фонд "Інтергалбудінвест" недиверсифікованого виду закритого типу товариства з обмеженою відповідальністю "Компанія з управління активами "Крістал есет менеджмент", Україна, 03150, м. Київ, вул. Анрі Барбюса, будинок 28б., розмір внеску до статутного фонду (грн.): 95000000.00 (100%).
Керівник, кількість працівників	Керівник - Джичка Катерина Богданівна. Середня кількість працівників -128 особи.
Дата останніх змін до Статуту	Статут затверджений загальними зборами учасників Дочірнє підприємство «Інтергал-буд» товариства з обмеженою відповідальністю «Фірма «Інтергал» протоколом № 30.10.17 від 30.10.17 року.

Дані Підприємства про наявність рахунка у банку наведені нижче (табл. 2).

Таблиця 2.

№ п/п	Назва банку	№ рахунку	Валюта
1.	АТ «УкрСиббанк»	UA 973510050000026002010686400	долар
2.	АТ «УкрСиббанк»	UA 893510050000026009010686403	гривня
3.	АТ «УкрСиббанк»	UA 73510050000026046010686400	гривня
4.	АТ «ОТП БАНК»	UA 13005280000026007001331427	гривня
5.	АТ «ОТП БАНК»	UA 13005280000026007001331427	долар
6.	АТ «ОТП БАНК»	UA 13005280000026007001331427	євро
7.	АБ «УКРГАЗБАНК»	UA 632047800000000260071 65949	гривня
8.	АТ АКБ «КОНКОРД»	UA 133073500000026007000574801	гривня
9.	АТ «АЛЬФА-БАНК» у м. Київ	UA 103003460000026005010448602.	гривня
10.	ФЛЬВІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ УПР АТОЩАД м. Львів	UA 93257960000000260083011092	євро

11.	ФЛЬВІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ УПР АТОЩАД м. Львів	UA 93251960000000260083011092	долар
12.	ФЛЬВІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ УПР АТОЩАД м. Львів	UA 93257960000000260083011092	гривня
13.	АТ "РАЙФФДИЗЕН БАНК АВАЛЬ" у м. Київ	UA 43808050000000026000385347	євро
14.	АТ "РАЙФФДИЗЕН БАНК АВАЛЬ" у м. Київ	UA 13808050000000026001385346	долар
15.	АТ "РАЙФФДИЗЕН БАНК АВАЛЬ" у м. Київ	UA 573808050000026001708944013	гривня
16.	ФЛЬВІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ УПР АТОЩАД м. Львів	UA 283257960000000260463301092	гривня
17.	Казначейство України (ел. адм. подат.)	UA 078999980385199000000079872	гривня

2.2. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства «Інтергал Буд»

Процес життєдіяльності підприємства будується на систематичному вирішенні економічних завдань різного рівня складності, зокрема оптимізації структури капіталу підприємства.

Структура капіталу підприємства - це співвідношення всіх видів власних та позикових фінансових ресурсів підприємства, що застосовуються у процесі операційної діяльності з метою фінансування активів. Причому співвідношення позикових та власних ресурсів підприємства є одним із базових критеріїв його фінансової стійкості.

Оптимальна структура капіталу - це співвідношення використання власних і позикових коштів підприємства, у якому забезпечується найефективніша пропорція між коефіцієнтом фінансової рентабельності і коефіцієнтом фінансової стійкості, т. е. максимізується ринкова вартість підприємства.

Оптимізація структури капіталу – це безперервний процес адаптації до змін економічної ситуації, податкового законодавства, сил конкуренції. Будь-яка

комерційна організація задля досягнення поставлених цілей залучає до економічного обігу цінності, що належать іншим суб'єктам ринкових відносин. Усі вони беруть участь у справах організації не безкорисливо. Кожен їх розраховує за передані під контроль організації цінності отримати певну економічну вигоду. У результаті кожен із них передбачає отримати більшу вартість, ніж спочатку передана в господарський оборот. Керівництво організації має ясно усвідомлювати цей факт, а тому постійно оцінювати рівень зобов'язань щодо забезпечення економічних вигод, які розраховують отримати власники і кредитори у вигляді процентних ставок.

Метою оптимізації капіталу підприємства є вплив складу і структуру капіталу задля досягнення фінансового становища, який би розширене відтворення соціально-економічної системи при допустимому ризику втрати стійкості функціонування. Тому важливо враховувати всі особливості власного та позикового капіталу, оскільки структура капіталу має величезний вплив на кінцеві результати діяльності підприємства.

Процес оптимізації структури власного капіталу ґрунтується на наступних умовах:

- 1) забезпечення мінімальної сукупної залучення власних фінансових ресурсів;

- 2) забезпечення збереження управління початковими його засновниками. У процесі фінансового управління капіталом недостатньо оптимізувати структуру тільки власного капіталу, необхідно сформулювати показник цільової структури всього капіталу.

Цей процес базується на трьох критеріях (рис. 6).

КРИТЕРІЙ МАКСИМІЗАЦІЇ РІВНЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ.

- Аналіз полягає в різноманітних розрахунках з використанням фінансового левериджу

КРИТЕРІЙ МІНІМІЗАЦІЇ ВАРТОСТІ КАПІТАЛУ

- Процес оптимізації заснований на попередній оцінці вартості власного і позикового капіталу при різних умовах його залучення та здійсненні різноманітних розрахунків середньозваженої вартості капіталу.

КРИТЕРІЙ МІНІМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ

- Цей метод оптимізації структури капіталу пов'язаний з процесом диференційованого вибору джерел фінансування різних складових частин активів підприємства, в залежності від ставлення власників або менеджерів до фінансових ризиків.

Рис. 6. Критерії оптимізації структури власного капіталу.

Основою оцінки ефективності управління власним капіталом є аналіз його рентабельності. Цей показник є співвідношенням величини чистого прибутку до середньорічної вартості капіталу.

Отже, першим кроком є загальне оцінювання структури джерел фінансових ресурсів – пасиву балансу підприємства (табл. 3). На основі даних балансу (форма № 1) [додаток А] та звіту про фінансові результати (форма № 2) [додаток Б] підприємства ДП «Інтергал-буд» ТОВ «Фірма «Інтергал» здійсимо аналіз джерел фінансових ресурсів, показників ефективності їх використання.

Аналіз складу, динаміки та структури джерел фінансових ресурсів ДП «Інтергал-буд» ТОВ «Фірма «Інтергал» за 2018-2020 рр. на кінець року

Таблиця 3

№ п/п	Показники	Роки			Відхилення (+, -)			
		2018р.	2019р.	2020р.	у сумі, тис. грн		у %	
					2018-2019 рр.	2019-2020 рр.	2018-2019 рр.	2019-2020 рр.
1.	Усього джерел фінансових ресурсів (валюта балансу)	729 542	744 755	779 062	+15 213	+34 307		
2.	У тому числі: Власний капітал:	164 076	76 704	112 327	-87 372	+35623		
2.1	Наявність власних оборотних коштів	14 707	8 019	12 277	- 6 688	+4 258		
3.	Оборотні активи підприємства	369 172	327 548	314 404	- 41 624	-13 144		
4.	Позиковий капітал	565 466	668 051	666 735	+102 585	-1 316		

4.1	Довгострокові зобов'язання і забезпечення	147 410	129 132	143 080	-18 278	+13 948		
4.2	Короткострокові кредити та позики	-	-	-	-	-	-	-
4.3	Кредиторська заборгованість	418 048	538 919	523 655	+120 871	-15 264		
5.	Коефіцієнт фінансової незалежності, %	22,49	103	144			80,51	41
6.	Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами, %	3,98	2,44	3,9			-1,54	1,46
7.	Коефіцієнт фінансового ризику (плече фінансового важеля)	345	871	594			526	-277
8.	Коефіцієнт фінансової стійкості, %	42,69	27,63	32,78			-15,06	5,15
9.	Коефіцієнт фінансування	29,01	11,48	16,84			-17,53	5,36

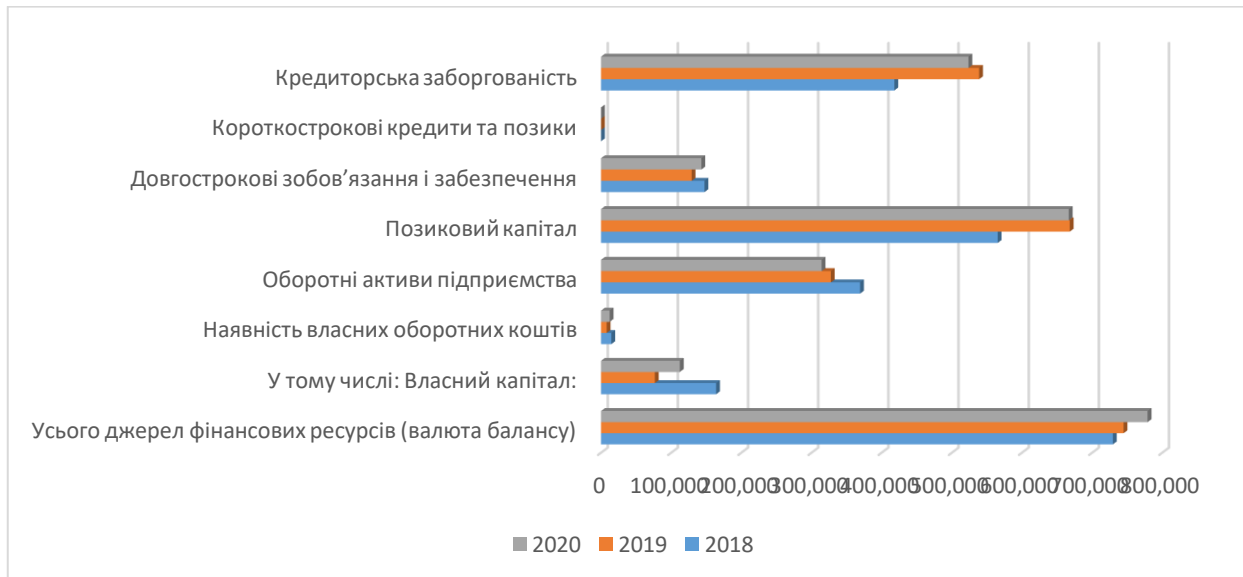
Джерело: розраховано автором

Згідно з розрахунками наведеними в таблиці 3, спостерігається зменшення таких показників, як власний капітал (- 87 372 тис. грн), власні оборотні кошти (- 6 688 тис. грн) і їх збільшення у 2019 р. власний капітал (+35623 тис. грн), власні оборотні кошти (+4 258 тис. грн). Також прослідковується тенденція до зниження оборотних активів підприємства. Зокрема, з 2018 по 2020 рр. зменшились на – 54 768 тис. грн.

Довгострокові зобов'язання у 2019р. порівняно з 2018р. – скоротились, а у 2020р. – збільшилися. Підвищення суми довгострокових зобов'язань є також позитивною тенденцією, адже забезпечує короткострокову фінансову стабільність, здатність вчасно відповідати за зобов'язаннями у поточному році.

Збільшення кредиторської заборгованості у 2019р. є негативним фактором для підприємства. Вже у 2020р. – йде на спад, що є позитивним, так як збільшується платоспроможність компанії.

Аналіз складу і структури джерел коштів на підприємстві за 2018–2020 рр. показав, що загальна величина джерел фінансування на підприємстві є поступово зростаючою. Динаміка зміни показників показана на рис. 7.

Джерело: розраховано автором

Рис. 7. Динаміка зміни основних фінансово-економічних показників ДП «Інтергал-буд» ТОВ «Фірма «Інтергал» за 2018-2020 рр. на кінець року

В ході дослідження складу і структури джерел коштів ДП «Інтергал-буд» ТОВ «Фірма «Інтергал» було проаналізовано ряд важливих коефіцієнтів, а саме:

1) *Коефіцієнт фінансової незалежності*, який показує, яку частину у загальних вкладеннях у підприємство складає власний капітал. Він характеризує фінансову незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування його діяльності.

Він розраховується за формулою (рис.8):

$$K_{авт} = \frac{\text{власний капітал}}{\text{активи підприємства}}$$

Рис. 8. Формула розрахунку коефіцієнту фінансової незалежності.

Розрахунки коефіцієнту автономії по роках наведені нижче:

1) 2018р.

$$K_{авт} = (164\,076 : 729\,542) * 100\% = 22\%$$

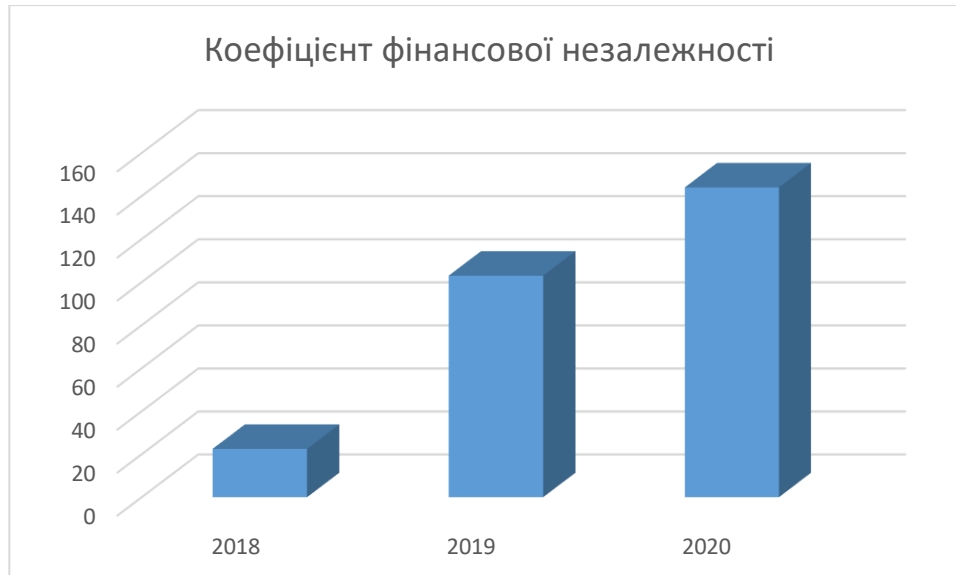
2) 2019р.

$$K_{\text{авт}} = (76\,704 : 744\,755) * 100\% = 103\%$$

3) 2020р.

$$K_{\text{авт}} = (112\,327 : 779\,062) * 100\% = 144\%$$

Динаміка зміни показників показана на рис.9.

Джерело: розраховано автором

Рис. 9. Динаміка зміни коефіцієнту незалежності ДП «Інтергал-буд» ТОВ «Фірма «Інтергал» за 2018-2020 рр.

Високий показник, збільшення цього коефіцієнта означає стабільне та незалежне становище підприємства від зовнішніх джерел фінансування кредиторів.

2) *Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами* є індикатором достатності довгострокових коштів компанії для забезпечення безперервного виробничо-збутового процесу.

Він розраховується за формулою (рис. 10):

$$K_{\text{303}} = \frac{\text{Власні оборотні кошти}}{\text{Оборотні активи}}$$

Рис. 10. Формула розрахунку коефіцієнту забезпечення власними оборотними коштами.

Розрахунки коефіцієнту забезпечення власними оборотними коштами

по роках наведені нижче:

1) 2018р.

$$K_{звок} = (14\ 707 : 369\ 172) * 100\% = 3,98\%$$

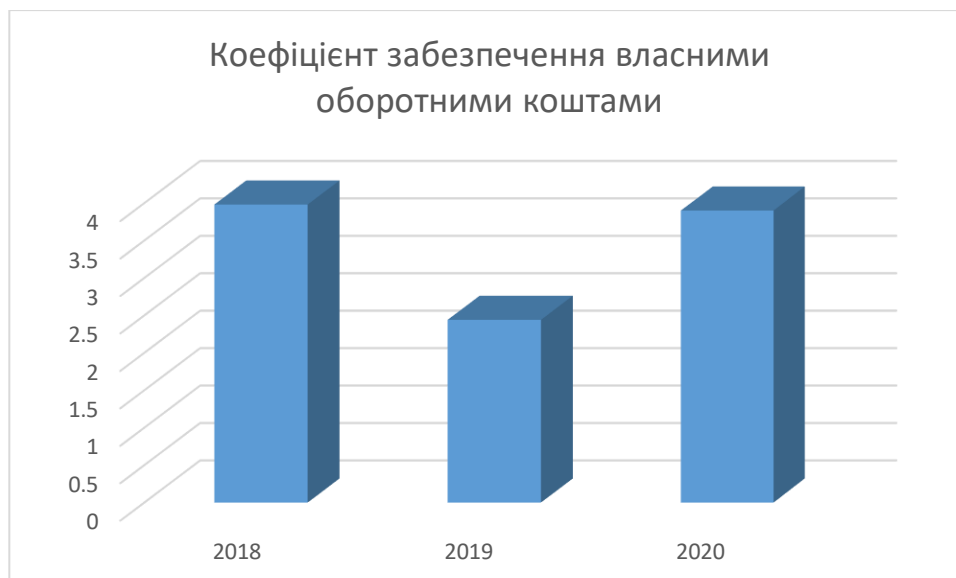
2) 2019р.

$$K_{звок} = (8\ 019 : 327\ 548) * 100\% = 2,44\%$$

3) 2020р.

$$K_{звок} = (12\ 277 : 314\ 404) * 100\% = 3,9\%$$

Динаміка зміни показників показана на рис.11.

Джерело: розраховано автором

Рис. 11. Динаміка зміни коефіцієнту забезпечення власними оборотними коштами ДП «Інтергал-буд» ТОВ «Фірма «Інтергал» за 2018-2020 рр.

Аналізуючи цей показник, можемо бачити його зменшення у 2019р, а отже зниження здатності підприємства до безперебійного виробництва. Покращення коефіцієнту відбулось у 2020р., що підвищило достатність довгострокових коштів.

3) *Коефіцієнт фінансового ризику (плече фінансового важеля)* дає уявлення про реальне співвідношення власних та позикових коштів на підприємстві. На підставі даних про коефіцієнт фінансового левериджу можна судити про стійкість економічного суб'єкта, рівень його рентабельності.

Він розраховується за формулою (рис. 12):

$$K_{\text{фр}} = \frac{\text{залучені кошти}}{\text{власний капітал}}$$

Рис. 12. Формула розрахунку коефіцієнту фінансового ризику.

Розрахунки коефіцієнту фінансового ризику по роках наведені нижче:

1) 2018р.

$$K_{\text{фр}} = (565\,466 : 164\,076) * 100\% = 345\%$$

2) 2019р.

$$K_{\text{фр}} = (668\,051 : 76\,704) * 100\% = 871\%$$

3) 2020р.

$$K_{\text{фр}} = (666\,735 : 112\,327) * 100\% = 594\%$$

Чим вище цей показник, то більше підприємницький ризик організації. Чим більша частка позикових коштів, тим менше підприємство отримає прибутки, оскільки частина його піде на погашення кредитів та виплату відсотків. Динаміка зміни показників показана на рис.13.

Джерело: розраховано автором

Рис. 13. Динаміка зміни коефіцієнту фінансового ризику ДП «Інтергал-буд» ТОВ «Фірма «Інтергал» за 2018-2020 рр.

У висновку можна сказати, що пікової точки ризику підприємство зазнало у 2019 році. У 2020 р., показник почав спадати.

4) *Коефіцієнт фінансової стійкості* коефіцієнт фінансової стійкості показує, наскільки стабільним є становище компанії і чи не загрожують їй у найближчому майбутньому будь-які фінансові проблеми. По коефіцієнту фінансової стійкості можна судити, скільки у компанії довгострокових і стійких джерел фінансування господарської діяльності.

Він розраховується за формулою (рис. 14):

$$K_{фс} = \frac{\text{наявність власних оборотні коштів} + \text{довгострокові зобов'язання та забезпечення}}{\text{власний капітал}}$$

Рис. 14. Формула розрахунку коефіцієнту фінансової стійкості.

Розрахунки коефіцієнту фінансового стійкості по роках наведені нижче:

1) 2018р.

$$K_{фс} = (565\ 466 : 164\ 076) * 100\% = 345\%$$

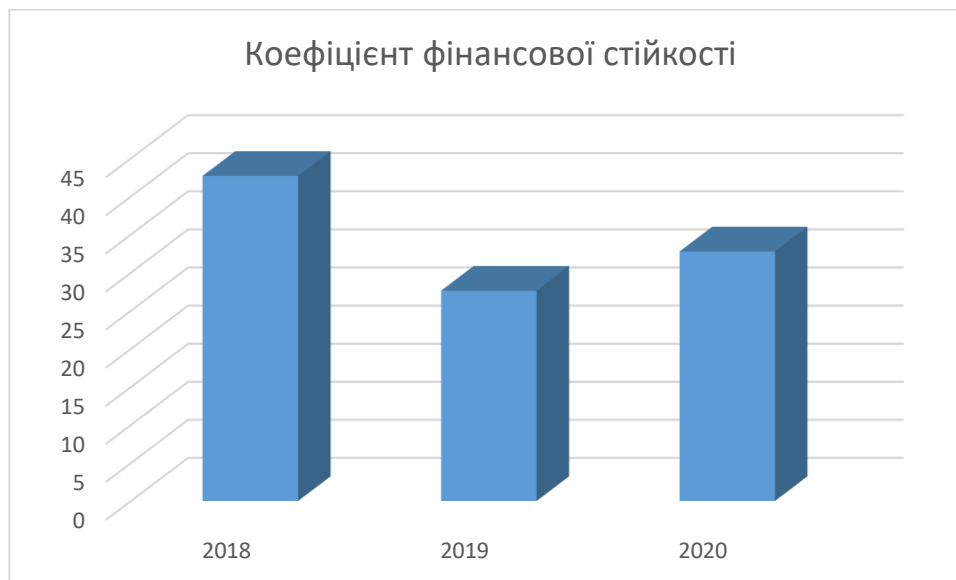
2) 2019р.

$$K_{фс} = (668\ 051 : 76\ 704) * 100\% = 871\%$$

3) 2020р.

$$K_{фс} = (666\ 735 : 112\ 327) * 100\% = 594\%$$

Динаміка зміни показників показана на рис.15.

Джерело: розраховано автором

Рис. 15. Динаміка зміни коефіцієнту фінансової стійкості ДП «Інтергал-буд» ТОВ «Фірма «Інтергал» за 2018-2020 рр.

Прослідковується зниження показника у 2019 році, але у 2020р. компанія покращила рівень фінансової стійкості.

5) *Коефіцієнт фінансування* або як його ще називають, показник платоспроможності визначає, наскільки власні кошти компанії переважають над залученими, або навпаки – чи є наявність дефіциту перших.

Він розраховується за формулою (рис. 16):

$$K_{\text{ф}} = \frac{\text{власний капітал}}{\text{позиковий капітал}}$$

Рис. 16. Формула розрахунку коефіцієнту фінансування.

1) 2018р.

$$K_{\text{фін}} = (164\,076 : 565\,466) * 100\% = 29,01\%$$

2) 2019р.

$$K_{\text{фін}} = (76\,704 : 668\,051) * 100\% = 11,48\%$$

3) 2020р.

$$K_{\text{фін}} = (112\,327 : 666\,735) * 100\% = 16,84\%$$

Динаміка зміни показників показана на рис.17.

Джерело: розраховано автором

Рис. 17. Динаміка зміни коефіцієнту фінансування ДП «Інтергал-буд» ТОВ «Фірма «Інтергал» за 2018-2020 рр.

Аналізуючи цей показник ми бачимо, що у компанії зменшилась платоспроможність у 2019р., але ситуації покращилась у 2020р.

Отже, аналізуючи коефіцієнти, отримані за даними підприємства, можна зробити висновок, що економічне становище підприємство значно погіршилось у 2019р. в порівнянні з 2018р., але ситуація покращилась у 2020 р.

2.3. Оцінка факторів, що впливають на співвідношення власних та позикових коштів на підприємстві «Інтергал Буд»

Другим кроком є оцінка факторів, що впливають на співвідношення власних та позикових коштів на підприємстві.

Ефективність діяльності підприємства значною мірою характеризується показником ефективності використання капіталу. Одним з найбільш визнаних і широко використовуваних у світовій практиці узагальнюючих показників міри ефективності використання капіталу та ділової активності підприємства є коефіцієнт прибутковості (рентабельності).

Для розрахунку рентабельності підприємства зазвичай використовують такі показники, як прибуток від звичайної діяльності, чистий прибуток, прибуток від реалізації продукції (надання послуг, виконання робіт).

Найбільш доцільним, я вважають використання чистого прибутку.

Коефіцієнт прибутковості розраховується, як для загальної суми капіталу, так і окремо: для основного і для оборотного капіталу. За допомогою нього оцінюється ефективність інвестицій у ці види активів. На основі цього показника можна зробити висновки та про перспективи бізнесу ринкової стійкості, наявності фінансових резервів підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Отже, проведемо аналіз основних показників діяльності підприємства (табл. 4).

**Аналіз показників рентабельності капіталу ДП «Інтергал-буд» ТОВ
«Фірма «Інтергал» за 2018-2020 рр.**

Таблиця 4

№ п/п	Показники	Роки		Зміна показника (+, -)	
		2019рр.	2020 рр.	тис.грн	%
1.	Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	-87 346	35 627	122 973	
2.	Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	232 303	196 250	-36 053	
3.	Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	348 360	320 976	-27 394	
4.	Середня вартість активів, тис. грн.	737 148,5	761 908,5	24 760	
5.	Короткострокові зобов'язання, тис. грн	-	-	-	
6.	Власний капітал, тис. грн.	76 704	112 327	35623	
7.	Рентабельність майна підприємства (сукупного капіталу), %	-12	5		17
8.	Рентабельність (поточних) оборотних активів, %	-25	11		36
9.	Рентабельність власного капіталу, %	-114	32		146
10.	Рентабельність власних інвестицій, %	-12	5		17
11.	Рентабельність реалізованої продукції, %	-38	18		56

Джерело: розраховано автором

В ході аналізу показників рентабельності капіталу ДП «Інтергал-буд» ТОВ «Фірма «Інтергал» за 2018-2020 рр. були прораховані ряд важливих показників коефіцієнту прибутковості, а саме:

1) *Рентабельність майна підприємства (сукупного капіталу)* – це коефіцієнт показує, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи для одержання прибутку, тобто який прибуток приносить кожна гривня, вкладена в активи.

Він розраховується за формулою (рис. 18):

$$\text{Рентабельність майна підприємства} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість активів}}$$

Рис. 18. Формула розрахунку рентабельності майна підприємства.

1) 2019р.

$$(-87\ 346 : 737\ 148,5) * 100\% = - 12\%$$

2) 2020р.

$$(35\ 627 : 761\ 908,5) * 100\% = 5\%$$

2) *Рентабельність (поточних) оборотних активів* - демонструє можливості підприємства в забезпеченні обсягу річного прибутку по відношенню до середньорічної суми обігових коштів компанії.

Він розраховується за формулою (рис. 19):

$$\text{Рентабельність поточних оборотних активів} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість оборотних активів}}$$

Рис. 19. Формула розрахунку рентабельності оборотних активів підприємства.

1) 2019р.

$$(-87\ 346 : 348\ 360) * 100\% = - 25\%$$

2) 2020р.

$$(35\ 627 : 320\ 976) * 100\% = 11\%$$

3) *Рентабельність власного капіталу* характеризує, наскільки ефективно підприємство використовує власний капітал.

Він розраховується за формулою (рис. 20):

$$\text{Рентабельність власного капіталу} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}}$$

Рис. 20. Формула розрахунку рентабельності власного капіталу підприємства.

1) 2019р.

$$(-87\ 346 : 76\ 704) * 100\% = - 114\%$$

2) 2020р.

$$(3527 : 112\ 327) * 100\% = 32\%$$

4) *Рентабельність власних інвестицій* - фінансовий коефіцієнт, який ілюструє рівень прибутковості або збитковості бізнесу, враховуючи суму зроблених в цей бізнес інвестицій.

Він розраховується за формулою (рис. 21):

$$\text{Рентабельність власних інвестицій} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середня вартість активів}}$$

Рис. 21. Формула розрахунку рентабельності власних інвестицій підприємства.

1) 2019р.

$$(-87\ 346 : 737\ 148,5) * 100\% = - 12\%$$

2) 2020р.

$$(3627 : 761\ 908,5) * 100\% = 5\%$$

5) *Рентабельність реалізованої продукції* - показує, скільки прибутку від реалізації приходить на одну гривню виручки від реалізації і розраховується як відношення валового прибутку (чистого прибутку) до суми виручки від реалізації.

Він розраховується за формулою (рис. 22):

$$\text{Рентабельність реалізованої продукції} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Виручка від реалізації продукції}}$$

Рис. 22. Формула розрахунку рентабельності реалізованої продукції підприємства.

1) 2019р.

$$(-87\ 346 : 232\ 303) * 100\% = - 38\%$$

2) 2020р.

$$(3727 : 196\ 250) * 100\% = 18\%$$

Аналізуючи показники рентабельності капіталу чітко прослідковується ріст відсотків, отже, можна зробити висновок, що підприємство покращує свою діяльність і підвищує конкурентоспроможність на ринку.

Висновок до розділу 2

Проаналізувавши структуру капіталу ДП «Інтергал-буд» ТОВ «Фірма «Інтергал» за даними фінансової звітності 2018-2020 рр., можна зробити заключний висновок, що підприємство зазнало значних збитків у 2019 р. порівняно з 2018р., але ситуація покращилась у 2020р.

Завданням успішного розвитку підприємств виступає якісне управління їх капіталом. При цьому обґрунтування його оптимальної величини відповідно до обсягу, структури і змісту виробничої діяльності, вибір раціонального способу його нарощування, урахування вартості і ризиків забезпечує стійкий розвиток підприємства.

Оптимальна структура капіталу повинна сприяти такому співвідношенню використання власних і позикових коштів, за умови якого забезпечується ефективна пропорційність між коефіцієнтом фінансової рентабельності (коефіцієнтом власного капіталу) та коефіцієнтом стійкості підприємства, тобто максимізується його ринкова вартість.

РОЗДІЛ 3.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРОЮ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ДЖЕРЕЛАМИ ЙОГО ФОРМУВАННЯ

3.1 Джерела формування та оцінка ефективності управління структурою капіталу підприємства

Регулювання структури капіталу на підприємстві доцільно здійснювати у двох напрямках: обґрунтування оптимальних пропорцій власного і позикового капіталу; залучення необхідних обсягів власного і позикового капіталу для досягнення цільової структури. Таким чином, процес регулювання структурою капіталу передбачає, в першу чергу, процес оптимізації цієї структури.

Методи регулювання структури капіталу підприємства в залежності від підходу до оптимізації можна класифікувати за наступними групами:

- 1) Нормативно-коефіцієнтні.
- 2) Однокритеріальні.
- 3) Багато критеріальні.

Нормативно-коефіцієнтні методи регулювання структури капіталу основані на використанні фінансових коефіцієнтів.

Досить часто в економічній літературі і фінансовій практиці проблема оптимізації структури капіталу вирішується на базі пошуку такого співвідношення власного і позикового капіталу підприємства, за якого досягаються нормативні або еталонні величини фінансових коефіцієнтів. Еталонні пропорції розраховують, як правило, на базі тривалих статистичних спостережень як по відношенню до величини капіталу, так і іншим базовим показникам фінансової діяльності. При формуванні капіталу найчастіше використовують такі фінансові показники: коефіцієнт заборгованості, коефіцієнт фінансової незалежності, середньогалузеве співвідношення позикового і власного капіталу, коефіцієнт боргового навантаження, коефіцієнт покриття відсотків.

Нормативно-коефіцієнтні методи мають переваги і недоліки. Перевагою є простота й оперативність розрахунків, а також можливість співставлення

результатів діяльності різних підприємств завдяки стандартизованому вигляду одиниць виміру.

Узагальнюючим недоліком нормативно-коефіцієнтних методів є статичність, і як наслідок, неможливість застосування для формування цільової структури капіталу при стратегічному моделюванні розвитку підприємства, тому що мають короткостроковий характер.

При використанні однокритеріальної групи методів регулювання структури капіталу оптимальні для підприємства пропорції між власним і позиковим капіталом досягаються шляхом максимізації або мінімізації конкретного показника. Прийнято виділяти три однокритеріальні методи оптимізації структури капіталу:

1) Оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності;

2) Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості. Метод ґрунтується на попередній оцінці власного і позиченого капіталів за різних умов їх формування, обслуговування та здійснення багатоваріантних розрахунків середньозваженої вартості капіталу і, таким чином, пошуку найбільш реальної ринкової вартості компанії;

3) Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків. Він пов'язаний з процесом диференційованого вибору джерел фінансування різних складових активів компанії: необоротних активів, оборотних активів (з розбиттям їх на постійну і змінну частини).

Метод оптимізації структури капіталу за критерієм максимізації рівня прогнозованої рентабельності ґрунтується на багатоваріантних розрахунках рівня рентабельності при різній структурі капіталу.

Порівняльну характеристику декількох методичних підходів щодо оптимізації структури капіталу на основі критерію рентабельності наведено у таблиці 5.

**Методичні підходи щодо оптимізації структури капіталу за критерієм
максимізації рентабельності**

Таблиця 5

Підхід	Зміст	Критерій	Недоліки
Оцінка ефекту фінансового важелю	Максимізація рентабельності в результаті залучення позикового капіталу	ЕФВ → мах	Носить короткостроковий характер. Не враховує: - розділення позикового капіталу на довгостроковий і короткостроковий; - внутрішню структуру власного і позичкового капіталу; - вартість власного капіталу; - інфляцію
Оцінка ефекту операційно-фінансового важелю	Оптимізації структури капіталу шляхом виявлення взаємозв'язку між показниками валового прибутку, витрат операційного і фінансового характеру і чистого прибутку	ЕОФВ → мах	Носить короткостроковий характер. Не враховує: - розділення позикового капіталу на довгостроковий і короткостроковий; - внутрішню структуру власного і позичкового капіталу; - вартість власного капіталу; - інфляцію. Необхідні додаткові обмеження
ЕВІТ-EPS підхід	Оптимізація структури капіталу	EPS → мах	Носить короткостроковий характер. Розглядає альтернативні варіанти фінансування, не

	шляхом виявлення такого співвідношення джерел фінансування діяльності компанії, яке дозволяє максимізувати показник «чистий прибуток на акцію» у порівнянні з очікуваним рівнем валового прибутку	допускаючи їх комбінації. Максимізується значення EPS, а не ринкова вартість підприємства. Не враховує: - розділення позикового капіталу на довгостроковий і короткостроковий; - внутрішню структуру власного і позичкового капіталу; - вартість власного капіталу; - інфляцію. Можна оцінити тільки альтернативні схеми фінансування
--	--	---

Традиційно розглядають методичний підхід, який передбачає використання механізму фінансового важелю.

Сутність фінансового важелю полягає в використанні підприємством позикового капіталу, який впливає на зміну фінансової рентабельності і дає йому можливість одержати додатковий прибуток на власний капітал.

У методиці розрахунку ефекту фінансового важелю (ЕФВ) можна відокремити три основні складові:

- податковий коректор фінансового важелю;
- диференціал фінансового важелю,
- плече фінансового важелю.

Виділення у методиці розрахунку ефекту фінансового важелю (ЕФВ) трьох основних складових (податковий коректор фінансового важелю, диференціал фінансового важелю, плече фінансового важелю) дозволяє цілеспрямовано

керувати ефектом фінансового важеля у процесі фінансової діяльності. Головною умовою досягнення позитивного ефекту фінансового важеля є його диференціал. Цей ефект виявляється, коли рівень валового прибутку, що генерується активами підприємства, перевищує середній розмір відсотку за кредит, тобто коли диференціал фінансового важеля є позитивною величиною.

Отже, чим більше позитивне значення диференціалу фінансового важеля, тим більшим буде його ефект. Плече фінансового левериджу є тим важелем, який мультиплікує позитивний або негативний ефект, що формується за рахунок відповідного значення його диференціалу. При позитивному значенні диференціалу будь-який приріст плеча фінансового левериджу буде викликати ще більший приріст фінансової рентабельності, а при негативному значенні диференціалу приріст плеча фінансового левериджу буде призводити до ще більшого зниження фінансової рентабельності. Податковий коректор фінансового важеля демонструє, в якому ступені виявляється ефект фінансового важеля у зв'язку з різним рівнем оподаткування прибутку.

Цей підхід має недоліки, які обмежують його застосування на практиці:

- відсутнє розділення позикового капіталу на довгостроковий і короткостроковий;
- з розгляду упускається внутрішня структура власного і позикового капіталу;
- власний капітал підприємства визнається безкоштовним і в розрахунок не береться;
- не враховується інфляція.

Такий підхід щодо оптимізації структури капіталу за критерієм максимізації фінансової рентабельності дозволяє визначити ступінь операційного та фінансового ризику, і використовується для визначення сукупного ризику підприємства. При цьому на основі цього методу неможливо визначити співвідношення власного і позикового капіталу.

Наступний методичний підхід до регулювання структури капіталу підприємства на основі критерію рентабельності EBIT-EPS базується на оцінці

впливу альтернативних варіантів фінансування на значення прибутку на акцію (EPS).

Оптимальною структурою капіталу виступає та, при якій досягається максимальний рівень чистого прибутку на акцію при мінімальному ризику перетворення прибутку до сплати відсотків і податків (ЕВІТ) у чистий прибуток на одну акцію (EPS).

Ситуація, коли рівень чистого прибутку на акцію досягається при мінімальному фінансовому ризику, характеризується досягненням точки байдужості, в якій значення ЕВІТ відповідає максимальному значенню EPS при мінімальному значенні фінансового ризику, тобто чистий прибуток на акцію однаковий для варіанту, як з залученням позикових коштів, так і без нього, при використанні тільки власних коштів. Якщо підприємство буде нарощувати чистий прибуток на акцію за рахунок додаткового залучення виключно власних коштів, зростає виробничий ризик.

З іншого боку, можна нарощувати розмір чистого прибутку на акцію, залучаючи додатково капітал за рахунок власних і позикових коштів в певних пропорціях. Перевага методу полягає в тому, що в якості незалежної величини використовується показник операційного прибутку (ЕВІТ), який не залежить від структури капіталу підприємства. Розгляд та аналіз зазначених підходів формування структури капіталу на основі критерію фінансової рентабельності дозволяє виявити ряд недоліків, які обмежують їх застосування на практиці: відсутній поділ позикового капіталу на довгостроковий і короткостроковий; не аналізуються внутрішня структура власного та позичкового капіталу; не враховується вартість власного капіталу підприємства.

Розгляд та аналіз зазначених підходів формування структури капіталу на основі критерію фінансової рентабельності дозволяє виявити ряд недоліків, які обмежують їх застосування на практиці:

- відсутній поділ позикового капіталу на довгостроковий і короткостроковий;
- не аналізуються внутрішня структура власного та позичкового капіталу;
- не враховується вартість власного капіталу.

3.2. Стратегічні напрямки зміцнення та покращення управління структурою капіталу підприємства

В економічній літературі виокремлюють три підходи до фінансування груп активів створеного підприємства (рис. 23).

Склад активів підприємства	Консервативний підхід	Компромісний підхід	Агресивний підхід
Змінні частини оборотних активів	КПК	КПК	КПК
Постійна частина оборотних активів			
Необоротні активи	ДПК+ВК	ДПК+ВК	ДПК+ВК

Рис. 23. Підходи до фінансування активів створеного підприємства.

При цьому КПК — короткостроковий позиковий капітал; ДПК — довгостроковий позиковий капітал; ВК — власний капітал. Залежно від поглядів засновників створеного підприємства обирається варіант фінансування активів. Цей метод дозволяє врахувати особливості кожного підприємства та погляди засновників.

Оптимальна структура капіталу буде залежати від обраної політики фінансування активів, яка включає:

а) консервативний підхід до фінансування активів — припускає, що за рахунок власного й довгострокового позикового капіталу мають фінансуватися необоротні активи, постійна частина оборотних активів і половина змінної частини оборотних активів.

Друга половина змінної частини оборотних активів має фінансуватися за рахунок короткострокового позичкового капіталу. Така модель фінансування активів забезпечує високий рівень фінансової стабільності компанії у процесі його розвитку;

б) помірний (або компромісний) підхід до фінансування активів припускає, що за рахунок власного і довгострокового позичкового капіталу мають фінансуватися необоротні активи й постійна частина оборотних активів, у той час

як за рахунок короткострокового позичкового капіталу — весь обсяг змінної частини оборотних активів. Така модель фінансування активів забезпечує прийнятний рівень фінансової стабільності компанії;

в) агресивний підхід до фінансування активів припускає, що за рахунок власного й довгострокового позичкового капіталу мають фінансуватися тільки необоротні активи, тоді як всі оборотні активи мають фінансуватися за рахунок короткострокового позичкового капіталу (за принципом: поточні активи ви мають відповідати поточним зобов'язанням).

Така модель фінансування активів створює серйозні проблеми в забезпеченні платоспроможності й фінансової стабільності компанії, хоча дає змогу здійснювати операційну діяльність із мінімальною потребою у власному капіталі.

Залежно від ставлення до фінансових ризиків власники або менеджери підприємства обирають один із розглянутих варіантів фінансування активів. Висвітлені моделі оптимізації структури капіталу (табл. 6) дозволяють суттєво оптимізувати структуру капіталу та отримати ефект від використання кредитів.

Моделі визначення оптимальної структури капіталу підприємства

Таблиця 6

Модель	Сутність	Розрахунок	Переваги	Недоліки
За критерієм максимізації прогнозованої фінансової рентабельності	Базується на розрахунку ефекту фінансового левериджу: компанія зацікавлена в зростанні рентабельності активів і рентабельності власного капіталу		Дозволяє рахувати зростання вартості власного капіталу, визначити фінансову стійкість та ступінь фінансового ризику, використовується для визначення	Відсутня можливість визначити співвідношення власного і позичкового капіталу

			сукупного ризику підприємства	
За критерієм мінімізації вартості капіталу	Заснований на попередній оцінці вартості власного та позичкового капіталу при різних умовах його залучення	$WACC = \sum_{i=1} W_i R_i$	Дозволяє вибрати найдешевше співвідношення між джерелами фінансування компанії	У формулі WACC не відображені галузеві і інші види ризиків. Складність при розрахунку WACC полягає в розрахунку ціни одиниці капіталу, одержаного з конкретного джерела фінансування
За критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків	Заснований на диференційованому виборі джерел фінансування складових частин активів компанії, в залежності від власного ставлення засновників та менеджменту до фінансових ризиків	Всі активи: необоротні і оборотні (постійні і змінні)	Дозволяє оптимізувати джерела фінансування капіталу компанії, визначити політику фінансування активів, визначити співвідношення між джерелами фінансування капіталу	Застосовується для визначення співвідношення лише між постійними джерелами фінансування (оборотними і необоротними активами), не розкриває співвідношення між власним і позичковим капіталом

Розглянуті методи дають можливість врахувати різні критерії оптимізації структури капіталу і приймати обгрунтовані управлінські рішення щодо фінансової політики компанії.

Існуючі методи оптимізації структури капіталу є неефективними, оскільки до уваги беруть лише один показник, у той час, як необхідно враховувати комплекс показників, які відображають результати діяльності підприємств.

Метод оптимізації цільової структури капіталу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності дає можливість знайти лише оптимальну величину ефекту фінансового важеля. Якщо використовувати тільки його, то аспект достатності власних засобів для нормального функціонування підприємства — її платоспроможність — може бути неприпустимо заниженою. До підвищення фінансових ризиків призводить також і мінімізація середньозваженої вартості капіталу. Як і в попередньому методі, передбачається зростання питомої ваги позикових коштів, вартість яких переважно нижча за вартість власного капіталу.

На противагу цим двом методам мінімізація рівня фінансових ризиків має на меті підвищення фінансової стійкості компанії і незалежності від зовнішніх джерел фінансування, але не створює передумов для подальшого розвитку.

Таким чином, кожна методика оптимізації структури капіталу потребує подальшого дослідження й удосконалення, оскільки результати аналізу можуть давати суперечливі дані. Основними недоліками розглянутих однокритеріальних методів регулювання структури капіталу є те, що вони враховують обмежену кількість факторів.

У сучасній науці не припиняються спроби знайти найбільш ефективний метод оптимізації щодо досягнення оптимальності співвідношення структурних елементів капіталу підприємств, які ґрунтуються на додержанні вимог відразу декількох критеріїв оптимізації.

Найбільш раціональним щодо досягнення оптимального співвідношення структурних елементів капіталу підприємства може бути метод, в основі якого

відбувається одночасна максимізація зростання рентабельності власного капіталу і рівня фінансової стійкості.

Тобто за цим підходом будуть конкретизовані послідовні кроки формування оптимальної структури капіталу за критерієм збереження або забезпечення фінансової стійкості компанії, а також здійснюватимуться прогностичні розрахунки рентабельності власного капіталу компанії.

Також у процесі оптимізації структури капіталу доцільним є використання виробничо-фінансового левериджу, який синтезує такі показники, як розмір виручки, виробничі і фінансові видатки, а також чистий прибуток.

Практичне значення такого підходу полягає в тому, що на основі одночасного урахування виробничих і фінансових ризиків компанії, а також індивідуальних особливостей його діяльності, існує можливість цілеспрямованого управління структурою капіталу задля забезпечення його фінансової безпеки.

Висновок до розділу 3

Завданням успішного розвитку підприємств виступає якісне управління їх капіталом. При цьому обґрунтування його оптимальної величини відповідно до обсягу, структури і змісту виробничої діяльності, вибір раціонального способу його нарощування, урахування вартості і ризиків забезпечує стійкий розвиток підприємства.

Ефективність управління капіталом значною мірою залежить від вибору методів та методичних підходів до оптимізації та формуванні структури капіталу. Ці методи можна диференціювати в залежності від підходу до оптимізації на наступні групи: нормативно-коефіцієнтні, однокритеріальні, багатокритеріальні. В плані практичного впровадження та отримання достовірних даних для регулювання структури капіталу найбільш придатними є нормативно-коефіцієнтні методи та багатокритеріальні методи, які ґрунтуються на розрахунку комплексного інтегрального показника.

Оптимізація структури капіталу — це важливий етап стратегічного аналізу капіталу, який полягає у визначенні такого співвідношення між вартістю власного капіталу підприємства та вартістю коштів, залучених на основі повернення їх у майбутньому, за якого досягається максимальна ефективність діяльності компанії.

У процесі оптимізації структури капіталу необхідно враховувати кінцевий результат діяльності підприємства, тобто фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування.

Оптимальне співвідношення між власним і позичковим капіталом визначається для кожного підприємства індивідуально в залежності від його особливостей. Під час розрахунку оптимального співвідношення власного та позичкового капіталу необхідно враховувати не тільки вже відпрацьовані методи оптимізації структури капіталу, але й показники резерву капіталу, рентабельності капіталу та кредитоспроможності підприємства.

У разі використання підприємством позикових засобів фінансування, плата за які постійна, варто застосовувати фінансовий леверидж. За рахунок позичкового капіталу підприємство підвищує ефективність використання власного капіталу.

Високий фінансовий леверидж вказує на високий рівень ризику, що може призвести до банкрутства. Найбільш раціональним щодо досягнення оптимального співвідношення структурних елементів капіталу компанії може бути метод, в основі якого відбувається одночасна максимізація зростання рентабельності власного капіталу і рівня фінансової стійкості. Мають бути конкретизовані послідовні кроки формування оптимальної структури капіталу за критерієм забезпечення фінансової стійкості компанії, прогнозованої рентабельності власного капіталу.

ВИСНОВКИ

Капітал являє собою накопичений шляхом заощаджень запас економічних благ у формі грошових коштів та реальних капітальних товарів, що залучаються його власниками в економічний процес як інвестиційний ресурс та фактор виробництва з метою отримання доходу, функціонування яких в економічній системі базується на ринкових засадах та пов'язане з факторами часу, ризику та ліквідності.

Управління капіталом є систему принципів та методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з оптимальним його формуванням із різних джерел, а також забезпеченням ефективного його використання в різних видах господарської діяльності підприємства. Він спрямований як формування ефективного використання вже накопиченої частини, а й у подальші розвиток підприємства.

Для визначення стану і ефективності управління капіталом підприємства використовуються фінансові коефіцієнти. Їх розрахунок здійснюється на основі фінансової звітності підприємства.

В ході роботи було проаналізовано діяльність Дочірнє підприємство «Інтергал-буд» товариство з обмеженою відповідальністю «Фірма «Інтергал». Метою існування даного підприємства є задоволення суспільних потреб, виробництва та реалізації продукції з метою отримання прибутку.

В ході дослідження фінансово-економічних показників підприємства «Інтергал-буд» було проаналізовано ряд показників: коефіцієнт фінансування, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт фінансового ризику (плече фінансового важеля), коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами, коефіцієнт фінансової незалежності. Кожний з показників було розраховано за три роки, тобто можна відслідкувати результати діяльності підприємства в динаміці. Зокрема, аналіз вищезгаданих показників показав, що підприємство зазнало значних збитків у 2019 р. порівняно з 2018р., але ситуація покращилась у 2020р. Чітко прослідковується це в зміні показників рентабельності (ріст у %): рентабельність майна підприємства (сукупного капіталу) 17 %, рентабельність (поточних) оборотних активів 36 %, рентабельність власного капіталу 146 %, рентабельність власних інвестицій 17 %, рентабельність реалізованої продукції 56 %. Отже,

підприємство покращило свою діяльність і підвищило конкурентоспроможність на ринку

В ході роботи було запропоновано шляхи підвищення ефективності управління структурою капіталу підприємства «Інтергал-буд». Запропоновані заходи направлені на оптимізацію використання капіталу підприємства з метою покращення фінансової діяльності і збільшення прибутку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Викиданець І.В. Методи оптимізації структури капіталу підприємства / І.В. Викиданець. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vdnuet/econ/2009_3/27.pdf.
2. Золотаренко В.О. Функціонально-структурна модель управління структурою капіталу підприємства / В.О. Золотаренко // Управління розвитком. 2011. № 1 (98). С. 147–150.
3. Семенов Г.А. Оптимізація структури капіталу підприємства / Г.А. Семенов, А.В. Мелешко // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2010. № 4. С. 164–170.
4. Семенов Г.А. Оптимізація структури капіталу підприємства [Електронний ресурс] / Г.А. Семенов. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuu.gov.ua/>.
5. А.Г. Семенов, О.В. Ярошевська. Оптимізація структури капіталу підприємства за критерієм максимізації його рентабельності, Економіка та підприємництво, 2014 р., № 5 (80).
6. Управління структурою капіталу підприємства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1405092340758/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/upravlinnya_strukturoyu_kapitalu_pidpriyemstva.
7. Управління капіталом підприємства: конспект лекцій. Лященко Г.П. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elib.org.ua/books/management/ukp/index.html>.
8. Чернелевський Л.М., Слободян Н.Г., Михайленко О.В. Аналіз діяльності підприємств та банківських установ: економічний, фінансово-інвестиційний, стратегічний: Підручник. К.: «Хай-Тек Прес», 2009. 640 с.
9. Юшко С.В. Критичний аналіз економічної сутності поняття «капітал підприємства» / С.В. Юшко, А. Лугова // Вісник економіки транспорту і промисловості. 2011. № 36. С. 234–238.
10. Яремко І.Й. Управління капіталом підприємства: економічний і фінансовий інструментарій : монографія / І.Й. Яремко. Л.: Каменярь, 2009. 176 с.

11. Бланк И.А. Финансовий менеджмент / И.А. Бланк. – К. : НикаЦентр ; Ольга, 2002. – 528 с.
12. Бланк И.А. Управління формуванням капітала / И.А. Бланк. – К. : НикаЦентр, 2010. – 512 с.
13. Фінансовий аналіз : [навч. посіб.] / [М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька]. – К. : КНЕУ, 2005. – 592 с.
14. Головка Т.В. Стратегічний аналіз : [навч.-метод. посіб.] / Т.В. Головка, С.В. Сагова ; за ред. М.В. Кужельного. – К. : КНЕУ, 2012. – 198 с.
15. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз і планування / Г.О. Крамаренко – К. : Центр навч. л-ри, 2008. – 224 с.
16. Подольська В.О. Фінансовий аналіз : [навч. посіб.] / В.О. Подольська, О.В. Яріш. – К. : Центр навч. л-ри, 2013. – 488 с.
17. Бичкова Н.В. Оптимізація структури капіталу вітчизняних підприємств у контексті підвищення ефективності фінансової діяльності / Н.В. Бичкова // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. пр. / гол. ред. М.І. Зверяков. – № 1 (48). – О. : Одеський нац. екон. ун-т, 2013. – С. 16–23.
18. Фінансовий аналіз. Модульний курс : [навч. посіб.] / [Я.П. Квач, Г.В. Кошельок, О.М. Терещенко, Г.В. Юр'єва] ; за ред. О.С. Редькіна. – О. : ТОВ «Елтон», 2010. – 470 с.
19. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства від 7 лютого 2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/929_007.
20. Тютюнник Ю.М. Оцінювання оптимальності співвідношення власного і позикового капіталу підприємств / Ю.М. Тютюнник, С.В. Тютюнник // Вісник Харк. нац. техн. ун-ту сільського господарства: Економічні науки. – 2010. – Вип. 99. – С. 229–234.
21. Івко А.В. Комплексний показник оптимальної цільової структури капіталу підприємства / А.В. Івко // Європейський вектор економічного розвитку. — 2011. — № 2 (11). — С. 105—110.

22. Калініченко З.Д. Використання методу левериджу в управлінні структурою прибутку й капіталу / З.Д. Калініченко // Економічний аналіз. — 2008. — № 2 (18). — С. 212—214.

23. Квасницька Р.С. Інструментарій та методи оптимізації цільової структури капіталу підприємства / Р.С. Квасницька // Економіст. — 2005. — № 5. — С. 73—75.

24. Коваленко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Л.О. Коваленко, Л.М. Ремньова. — 2ге вид. перероб і доп. — К.: Знання, 2005. — 485 с.

25. Косгирко Л.А. Фінансовий механізм сталого розвитку підприємств: стратегічні орієнтири, системи з безпечення, адаптація: монографія / Л.А. Косгирко. — Луганськ: Вид-во "Ноулідж", 2012. — 474 с.

26. Макаренко М.І. Сутнісно-структурна визначеність механізму регулювання державного боргу / М.І. Макаренко, В.Ю. Дудченко // Вісник СумДУ. — 2006. — № 7 (91). — С. 68—75.

27. Подольська В.О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / В.О. Подольська, О.В. Яріш. — К.: Центр навч. Л-ри, 2007. — 488 с.

28. Семенов Г.А. Оптимізація структури капіталу підприємства / Г.А. Семенов, А.В. Пелешко // Держава та регіони. — 2010. — № 4. — С. 164—169.

29. Теплова Т.В. Корпоративные финансы / Т.В. Теплова. — М.: Издательство Юрайт, 2013. — 655 с.

30. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання / О.О. Терещенко. — К.: КНЕУ, 2003. — 554 с.

31. Бурденко, І. М. Передумови створення та використання інноваційних фінансових інструментів на ринку похідних фінансових інструментів України [Текст] / І. М. Бурденко // Маркетинг і менеджмент інновацій. — 2012. — № 3. — С. 181—190.

32. Говорушко, Т. А. Перспективи використання похідних фінансових інструментів вітчизняними підприємствами [Текст] / Т. А. Говорушко, І. П. Ситник // Облік і фінанси. — 2012. — № 3. — С. 92—95.

33. Грошово-кредитна та фінансова статистика [Електронний ресурс]. — Режим доступу:

https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article;jsessionid=398A3BC0A7FF6D9DF75D9CAE264D111E?art_id=27843415&cat_id=44578#2.

34. Діяльність підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze.htm.

35. Індeksi цін виробників промислової продукції (до грудня попереднього року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/ct/icv/icv_u/arh_icv_rik07.html.

36. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування за 2010–2016 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/ibd/iokjf/iokjf_u10-13_bez.htm.

37. Кучер, Т. Л. Вплив використання інноваційних фінансових інструментів на економічну активність [Текст] / Т. Л. Кучер // Стратегія економічного розвитку України. – 2013. – № 32. – С. 96–102.

38. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua>. 32

39. Поліщук, В. Г. Концептуальні засади застосування інноваційних інструментів фінансового стимулювання сталого розвитку регіону [Текст] / В. Г. Поліщук // Економічний форум. – 2014. – № 4. – С. 99–108.

40. Результати розміщення облігацій внутрішніх державних позик [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/control/uk/bonds/list>.

41. Русинко, М. К. Портфель цінних паперів і ризик фінансових інструментів [Текст] / М. К. Русинко // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2014. – № 1. – С. 261–264.

42. Тенденції тіньової економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki&showArchive=true>.

43. Чернявська, О. Фінансові інструменти стимулювання науково-технологічної діяльності: світова практика та українські реалії [Текст] / О. Чернявська // Міжнародна економічна політика. – 2009. – Вип. 1–2. – С. 172–201.

44. Brenner, M. New Financial Instruments for Hedge Changes in Volatility / Menachem Brenner, Dan Galai // Financial Analysts Journal. – 1989. – Vol. 45, Issue 4.

– [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
<http://www.cfapubs.org/doi/abs/10.2469/faj.v45.n4.61>.

45. Brigham, E. F. Financial Management: Theory and Practice [Text] / Eugene F. Brigham, Michael C. Ehrhardt. – 13th edition. – Boston : Cengage Learning, 2010. – 1184 p.

46. EMEA Securities Division Information on the Nature and Risks of Investments for Professional Clients [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
<http://www.goldmansachs.com/disclosures/mifid/info-on-nature-risks-of-investments.pdf>.

47. Financial instruments, and the risk related to trading in financial instruments [Электронный ресурс]. – Режим доступа: 33
https://sebgroup.com/siteassets/Site_assistance/MIFID/Information_financial_instruments_risk.pdf?epslanguage=en.

48. Moles, P. Financial Risk Management. Sources of Financial Risk and Risk Assessment / Peter Moles. [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
<https://www.ebsglobal.net/EBS/media/EBS/PDFs/Financial-Risk-Management-Course-Taster.pdf>.

49. Rachev, S. T. A New Set of Financial Instruments / Svetlozar (Zari) T. Rachev, Frank J. Fabozzi. [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
<https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/1612/1612.00828.pdf>.

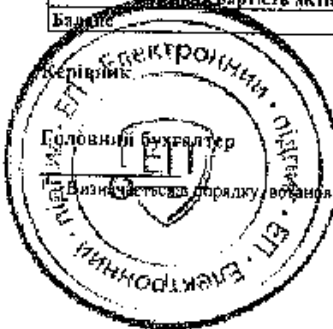
50. Waldow, P. New financial instruments for global challenges / Peter Waldow // Financing. – 2001. – № 1. – P. 9–11. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
http://www2.weed-online.org/ffd/pdf/FinancingGate_PWO.pdf.

51. Whittle, M. New Financial Instruments and the Role of Nationals Promotional Banks: Study / Mark Whittle, Jack Malan, Danilo Bianchini. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/572687/IPOL_STU\(2016\)572687_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/572687/IPOL_STU(2016)572687_EN.pdf).

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	14 707	8 026
Усього за розділом II	1195	369 172	327 571
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Бадає	1200	754	754
	1300	729 534	744 778

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (зайовий) капітал			
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1400	95 000	95 000
Капітал у дооцінках	1401	-	-
Додатковий капітал	1405	-	-
Емісійний дохід	1410	15	12
Накопичені курсові різниці	1411	-	-
Резервний капітал	1412	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1415	-	-
Неоплачений капітал	1420	69 061	(18 285)
Вилучений капітал	1425	(-)	(-)
Інші резерви	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	164 076	76 727
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	147 410	129 132
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Ідильове фінансування	1525	-	-
Благочинна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	147 410	129 132
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі віддані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями:			
товари, роботи, послуги	1610	-	-
розрахунками з бюджетом	1615	23 127	2 292
у тому числі з податку на прибуток	1620	820	767
розрахунками зі страхування	1621	75	-
розрахунками з оплати праці	1625	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1630	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1635	86 370	45 149
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1645	-	-
Поточні забезпечення	1650	-	-
Доходи майбутніх періодів	1660	530	608
Відстрочені коμισійні доходи від перестраховиків	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	307 201	490 103
Усього за розділом III	1695	418 048	538 919
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста частка активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Бадає	1900	729 534	744 778

ДЖИЧКА КАТЕРИНА БОГДАНІВНА

Ковальчук Тетяна Леонівна

Визначено за порядком, встановленим центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство ДП "Інтергал-Буд"ТОВ "Фірма"Інтергал"

Територія м.Київ

Організаційно-правова форма господарювання Дочірнє підприємство

Вид економічної діяльності Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна

Середня кількість працівників 1 127

Адреса, телефон вулиця Анрі Барбюса, буд. 28Б, ПЕЧЕРСЬКИЙ р-н, м. КИЇВ, 03150

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Дата (рік, місяць, число) 2021 12 31

за ЄДРКУД 42588000

за КОАТУУ 8038200000

за КОПФГ 160

за КВЕД 68.20

КОДИ

ЄДРКУД	42588000
КОАТУУ	8038200000
КОПФГ	160
КВЕД	68.20

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на **31 грудня 2020** р.

Форма №1 Код за ДКУД **1801001**

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	311	49
первісна вартість	1001	2 004	2 004
накопичена амортизація	1002	1 693	1 955
Незавершені капітальні інвестиції	1005	206 658	106 643
Основні засоби	1010	1 815	1 809
первісна вартість	1011	5 968	6 788
знос	1012	4 153	4 979
Інвестиційна нерухомість	1015	154 674	302 762
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	272 941	434 289
Знос інвестиційної нерухомості	1017	118 267	131 527
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	52 995	52 995
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	416 453	464 258
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	22 699	17 651
Виробничі запаси	1101	2 833	2 071
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	19 866	15 580
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховання	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	7 182	5 228
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	30 229	30 020
з бюджетом	1135	4 015	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	330	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	6 590	16
Поточні фінансові інвестиції	1160	247 232	247 232
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 267	1 623
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	1,267	1 623
Витрати майбутніх періодів	1170	315	357
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	8 019	12 277
Усього за розділом II	1195	327 548	314 404
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	754	400
Баланс	1300	744 755	779 062

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	95 000	95 000
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	12	8
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(18 308)	17 319
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	76 704	112 327
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	129 132	143 080
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	129 132	143 080
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	2 292	1 682
розрахунками з бюджетом	1620	767	2 804
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	3
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	45 149	70 551
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	608	798
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	490 103	447 817
Усього за розділом III	1695	538 919	523 655
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду			
	1800	-	-
Баланс	1900	744 755	779 062

ЕП Джичка
Катерина
Богданівна
ЕП Ковальчук
Тетяна
Леонівна

ДЖИЧКА КАТЕРИНА БОГДАНІВНА

Ковальчук Тетяна Леонівна

Центральне бюро статистики України, що реалізує державну політику у сфері статистики.

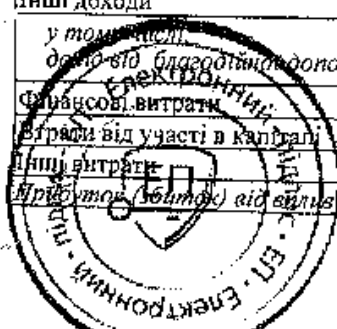
Підприємство ДП "Інтергал-Буд"ТОВ "Фірма"Інтергал"
(найменування)Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2020	01	01
32568603		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2019 р.Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	232 303	196 250
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестраховування	2012	-	-
змiна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
змiна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(137 525)	(110 307)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	94 778	85 943
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
змiна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
змiна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	2 361	1 550
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(12 786)	(13 198)
Витрати на збут	2150	(5 631)	(4 873)
Інші операційні витрати	2180	(5 657)	(7 525)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	73 065	61 897
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	101 221	19 715
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(160 196)	(63 232)
Витрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(101 436)	(17 800)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	580
збиток	2295	(87 346)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	(342)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	238
збиток	2355	(87 346)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

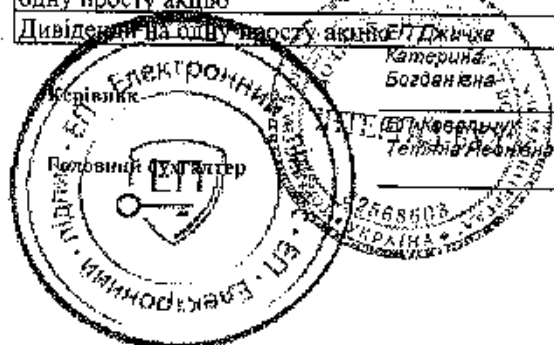
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	15
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	15
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	15
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(87 346)	253

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	74 078	17 958
Витрати на оплату праці	2505	11 928	11 442
Відрахування на соціальні заходи	2510	2 569	2 491
Амортизація	2515	13 381	13 101
Інші операційні витрати	2520	20 563	19 616
Разом	2550	122 519	64 608

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

ДЖИЧКА КАТЕРИНА БОГДАНІВНА

Ковальчук Тетяна Леонівна

Підприємство **ДП "Інтергал-Буд"ТОВ "Фірма"Інтергал"**
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2021	01	01
32568603		

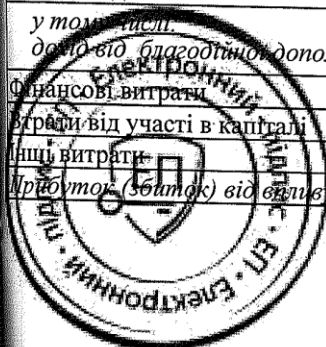
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2020 р.

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	153 031	232 303
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестраховання	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(70 022)	(137 525)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	83 009	94 778
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	20 722	2 361
у тому числі:			
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, звільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(12 784)	(12 786)
Витрати на збут	2150	(5 152)	(5 631)
Інші операційні витрати	2180	(4 276)	(5 657)
у тому числі:			
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	81 519	73 065
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	28	101 221
у тому числі:			
дохід від благодійної допомоги	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	(43 642)	(160 196)
Витрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(2 278)	(101 436)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	35 627	-
збиток	2295	(-)	(87 346)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	35 627	-
збиток	2355	(-)	(87 346)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	35 627	(87 346)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	19 673	74 078
Витрати на оплату праці	2505	10 963	11 928
Відрахування на соціальні заходи	2510	2 360	2 569
Амортизація	2515	17 764	13 381
Інші операційні витрати	2520	17 943	20 563
Разом	2550	68 703	122 519

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Катерина
Богданівна

ЕП
Тетяна Леонівна

ДЖИЧКА КАТЕРИНА БОГДАНІВНА

Ковальчук Тетяна Леонівна